

 Olje- og energidepartementet
Her finn du @oeddep sine
pressemeldinger i samband med
revidert nasjonalbudsjett. I år blir
revidert nasjonalbudsjett lagt
fram på same dag som
Nynorskdagen, og difor er alle
pressemeldingane våre om det
reviderte budsjettet på nynorsk.
God lesnad!

fridom
kjem alle til gode
IKKE TA HAN FOR GITT.

Norsk Tidend

medlemsblad for Noregs Mållag

nr. 3
juli 2022

Nynorskdagen blir tradisjon

Mange markerte 12. mai ved å
skrive nynorsk. – Noter dagen i
kalenderen din, for neste år går vi

for endå meir nynorsk, seier mål-
lagsleiar Peder Lofnes Hauge.

SIDE 15

Nynorsk og Bygde- pride, hand i hand

Nynorsk kultursentrum markerer Skeivt kulturår gjennom heile 2022. – Det er naturleg for oss å vere ein del av dette, seier arenaleiar ved Aasen-tunet, Olav Øyehaug Opsvik.

Side 4–7

Foto: Joachim Kroken Åsebø

Foto: Paul S. Amundsen

«Å vinne prisen var gilt, men det skapar òg fall-høgde. Det står att å sjå kor høgt fallet blir»

Les kva Tarjei Vesaas' debutantpris har hatt å seie for Lars Svisdal og åtte andre forfattarar.

SIDE 12–13

tvitoling
SUBSTANTIV honkjenn VIS BØYING +
TYDING OG BRUK tvitola individ, hermafroditt
[KOPIER LENKE](#) [SITER](#)

Kva kan språkhistoria lære oss om kjønn og seksualitet?

Ganske mykje, ifølgje Runar Jordåen.

SIDE 8–9

Nytt nynorsk- prosjekt i Arna

– Vi arbeider spesifikt
med dei eldste borna for
å gjera det lettare for dei
å velja nynorsk i over-
gangen til skulen, fortel
rektor Synnøve Hjertaker.

SIDE 15

Ulike saman

NT Å vekse opp på bygda kan vere trygt. Det kan vere roleg og stille, fritt og sutlaust. Eg gjekk sjølv på ein liten bygdeskule med sju andre i klassa. Mellom skulen og heimen min var det mest berre skog. Men då tida kom for å byte til ungdomsskule i sentrum, ti minutt unna, vart det eit slags kultursjokk. For der var det mange som meinte at det ikkje var plass til oss frå utkanten. Vi passa ikkje inn, høyrde ikkje til.

NT Det er mange måtar å kjenne seg utanfor på, somme meir alvorlege enn andre. Som minoritet på små stadar, blir ein ekstra synleg.

NT Under årets bygdepride i Ørsta/Volda samtala forfattarane Kristin Fridtun, Bjørn Hatterud og Geir Egil Eiksund om kva litteratur som var viktig for dei i oppveksten. Kva bøker tydde ekstra mykje, og var det noko dei sakna? Fridtun skreiv sjølv dei historiene ho skulle ynske ho hadde tilgang på. Hatterud hugsa kjensla av å låne bøker med ein annleis tematikk på eit lite bygdebibliotek, der ein ikkje kom unna møtet med dama bak skranken.

NT Ei av eldsjelene bak bygdepride i Ørsta/Volda, Rune Sæbønes, meiner noko av det viktigaste er å vise at regionen han kjem frå – Søre Sunnmøre – ikkje er så mørk som mange skulle tru. Bygdepride, som pride i byane, handlar om kampen for rettane til skeive. Men det handlar også om å vise at det er mange skeive som bur på – ja, nettopp – bygda.

NT – For oss er det viktig kva vi oppnår her vi bur. Å få vise at aksepten er reell, seier han til Norsk Tidend.

NT For fem år sidan fanst ikkje «bygdepride». I dag er det ein årleg tradisjon fleire stadar i landet. Og er det noko som gjer meg stolt av eiga heimbygd, er det lokalt engasjement som viser at bygda kan romme alle. Uansett korleis ein kjenner seg annleis.

NT Dette er det siste nummeret av Norsk Tidend eg er redaktør for. Eg vil nytte høvet til å takke for meg, og til å ynske alle ein herleg sommar.

Utgjeven av Noregs Mållag

Avisa blir redigert etter Redaktørplakaten.

Tilskrift: Lilletorget 1, 0184 OSLO

Redaktør: Anita Grønningsæter Digernes

I redaksjonen:

Hege Lothe, Erik Grov

Heimeside: www.nm.no

Abonnement: 250 kroner per år

Utforming: Audun Skjervøy, Språksmia AS
smia@spraksmia.no

Einkvan må ha loge
om nynorsken, for utan at han
hadde gjort noko gale, vart han ein
morgen arrestert – skulda for ikkje å
fungere til **å omsetje Kafka**.

Nynorsk berre

PROSESSEN AV FRANZ Kafka er det siste tilskotet i den glitrande og prislønte klasiskarserien til forlaget Skald. Boka er omsett av sjølvaste Jon Fosse og har fått mange gode kritikkar. Bokmeldaren i Morgenbladet, Frode Johansen Riopelle, spelte opp til ein skikkeleg språkdebatt då han valde å stille spørsmålet: Kan no eigentleg nynorsk fungere til slikt? «Kan vi arrestere forlaget for å utgi Kafka på feil målform?», spurte han.

HAN KONKLUDERTE STRENGT med at det gjekk greitt, men det etterlatne inntrykket var at fjøsspråket nynorsk ikkje søker seg til verdslitteratur av ypparste klasse. Riopelle vil kanskje meine at dette er ei urimeleg lesing av teksten hans, i så fall var vi mange som misforstod han. Det var verkeleg ikkje lett å forstå kva han eigentleg meinte. Om ein les bokmeldinga så velviljig som ein berre kan, så kan ein forstå både kva han meinte og kva han forsøkte å få fram, men det drukna heilt i den underliggjande og uriktige premissen om at boka burde vore omsett til bokmål eller riksmål. Kanskje er det heller vi som bør arrestere Morgenbladet for å ha skrive bokmeldinga på feil målform – sidan bokmeldinga blei så misforstått.

AV ALLE SPRÅK i verda Prosessen har blitt omsett til, så er det ikkje akkurat slik at det

NT LEARTEIGEN

PEDER LOFNES HAUGE
Leiar i Noregs Mållag

berre er riksmalet som har ei eineståande evne til å fange den Kafkaske stemninga, med sine «byråkratiske irrganger og støvete vinkelskrivere».

MELDAREN SINE SUBJEKTIVE oppfatningar av kva nynorsken er eller bør vere, delegatimerer bruken av språket på eit område. Det er problematisk og ei form for språkleg diskriminering som ikkje høyrer heime nokon stad. Det er ein slags Morgenbladet-tradisjon. Dette er altså avisas som på leiarplass i 1967 aksepterte at NRK måtte bruke nynorsk, men syntest det blei «komisk» når den tyske forbundskanslaren var teksta på nynorsk på Dagsrevyen. Ein reportasje frå ei «fjellbygd i Tyrol» meinte dei heller kunne passe til slikt.

DET ER NOKO litt 1860-tals over innvendinga til bokmeldaren. Uavhengig av kva han konkluderer med, så er det noko anti-

Nynorskdagen spesial

Her finn du @oeddep sine pressemeldingar i samband med revidert nasjonalbudsjett. I år blir revidert nasjonalbudsjett lagt fram på same dag som nynorskdagen, og difor er alle pressemeldingane våre om det reviderte budsjettet på nynorsk. God lesnad!

**Olje- og energidepartementet
på Twitter, 12. mai**

Fridom kjem ikkje alle til gode. Ikkje ta han for gitt. #nynorskdagen

**FRI – Foreningen for kjønns- og
seksualitetsmangfold
på Facebook, 12. mai**

Vi skriv på nynorsk på #nynorskdagen! Til lukke med dagen, alle saman!

**Miljødirektoratet
på Twitter, 12. mai**

Illustrasjon: Kjartan Helleve

Nynorsk er ikkje berre ein bunad, nynorsk er ei dongeribukse. Eit kvardagsspråk som kan brukast og blir brukt til absolutt alt.

til pynt?

kvarisk over i det heile å stille spørsmål ved om nynorsk kan brukast til kva som helst.

I EI TID der VG, Aftenposten og stadig fleire verksemder brukar nynorsk, der haldningane til språket vårt blir betre og den politiske motstanden mindre, i alle fall mildare, ja, då kjem ein som lever av tekstkritikk og byr oss på eit språksyn som Ivar Aasen sjølv slo hol på i nettopp Morgenbladet alt i 1858.

NYNORSK, BOKMÅL, BRETONSK, galisisk, swahili. Alle språk kan brukast til kva det måtte vere. Det tilhøyrer eit gammalt språkpolitisk regime å tenkje at nynorsken har sin plass i reservat, medan bokmål er det nøytrale og allmenngyldige norske språket.

«**NYNORSK ER FOR** de fleste av oss et språk for kvasse skjær og dype daler, et skriftspråk som samler allmuens frodige talemåter i en småknauset og myrlendt poesi», skriv Riopelle i bokmeldinga si. Det er berre Morgenbladsk for «nynorsk er fint i dikt».

NYNORSK ER IKKJE berre ein bunad, nynorsk er ei dongeribukse. Eit kvardagsspråk som kan brukast og blir brukt til absolutt alt. Nynorsk er ikkje berre poesi og antibyråkrati. Nynorsk er eit fullverdig språk som kan brukast til absolutt alt – anten det er dikt frå Hardanger eller «byråkratiske irrganger».

Då **Bygdepride** vart skipa i 2018, var Aasentunet først ut til å samarbeide med den nye organisasjonen. – Naturleg for oss å vere ein del av, seier arenaleiar Olav Øyehaug Opsvik.

Regnbogebygda

– **ÅRETS BYGDEPRIDE-PRIS** går til ein føregangsinstitusjon. Dei melde seg på eige initiativ, og har teke ei aktiv rolle, seier Anbjørn Steinholm Frislid, styremedlem i Bygdepride.

Det er stille i salen i Aasentunet. Ein kan så vidt høre lyden av regndropar på taket.

– Dei opna dørene og tok imot oss med kjærlek og varme. Det er med stor glede og takksemd at vi gir prisen til Nynorsk kultursentrums Aasentunet, seier Frislid til applaus frå salen.

Fekk tilskot

21. april i år var det 50 år sidan paragraf 213 i straffelova vart oppheva. Den såkalla «homoparagrafen» kriminaliserte seksuell omgang mellom menn i Noreg frå 1902 til 1972.

Opphevinga av paragrafen blir i år markert over heile landet, mellom anna under paraplyen Skeivt kulturår. Det er Skeivt Arkiv, Nasjonalmuseet og Nasjonalbiblioteket som har teke initiativ til desse markeringane.

Kulturdepartementet har delt ut 5 millionar kroner til arrangement gjennom året. Ein av dei som har fått tilskot er Nynorsk kultursentrums, musea for skriftkultur, som vart tildelt 250 000 kroner for å

Skeivt kulturår

I 2022 er det 50 år sidan sex mellom menn vart avkriminalisert i Noreg. Paragraf 213 i straffelova vart oppheva 21. april 1972.

For å markere dette har Skeivt arkiv, Nasjonalmuseet og Nasjonalbiblioteket gått saman om ei feiring for å dokumentere, formidle og diskutere skeiv kunst, kultur og historie over heile landet.

Kulturdepartementet har delt ut fem millionar kroner til arrangement gjennom året.

**Skeivt kulturår
2022**

arrangere Skeiv litteraturfest 2022.

– Det er fint å få eit tilskot som aukar volumet av det vi kan gjøre, men det er naturleg for oss å gjøre dette uansett, seier arenaleiar ved Aasentunet, Olav Øyehaug Opsvik.

Anneleis på bygda

Han og dei andre ved Aasentunet set stor pris på å få tildelt Bygdeprisen. Han understrekar at mangfold er noko Nynorsk kultursentrums er opptekne av heile tida.

– Det ligg jo litt i kjerneoppdraget med nynorsken og språkmangfaldet, at vi alle kan vere ulike saman, seier han.

Han er oppteken av den rolla dei kan spele i eit arrangement som Bygdepride.

– Ein pridefestival på bygda er jo litt annleis enn ein pridefestival i storbyen. Vi kan bidra med vår nisje, med fokus på litteratur og kanskje noko som er litt fagleg tyngre. Eg trur Bygdepride tykkjer det er fint at vi tek den rolla, seier Opsvik.

«No er det nok»

Trass i grått vær denne veka i mai, er det eit fargerikt Ørsta og Volda som møter alle som kjem dit. Regnbogeflagga vajar i nordavinden ved fjorden og ved Volda rådhus. Også Høgskulen i Volda er med på feiringa, og inne på Berte Kanutte-huset har Bygdepride-gjengen stand gjennom mykje av veka.

Der finn vi styreleiar i Bygdepride, Rune Sæbønes. Det var han og ein til som sorgde for at Bygdepride vart til.

I 2018 (OVER): Paraden under Bygdepride i 2018 vart større enn nokon hadde trudd på førehand. Fleire tusen gjekk gjennom gatene i Volda.

Foto: Kjell Arne Steinsvik

ELDSJEL (TIL VENSTRE): Rune Sæbønes var med å starte Bygdepride i 2018. I dag er han styreleiar i organisasjonen.

Foto: Anita Grønningseter
Digernes

FLAGGET KLART (LENGST TIL VENSTRE): Tone Slenes og Olav Øyehaug Opsvik ved Aasentunet var klare for å henge opp regnbogeflagget på tunet i mai.

Foto: Anita Grønningseter
Digernes

Homofili smittar ikkje, men bygde- pride gjer det.

Rune Sæbønes,
styreleiar i Bygdepride Ørsta/Volda

Paragraf 213 i straffelova (frå 1902–1972):

NR Finder der ututig Omgjængelse Sted mellom Personer af Mandkjørn, straffes de, der heri gjør sig skyldige eller som medvirker dertil, med Fængsel indtil 1 Aar. Med samme Straf ansees den, som har ututig Omgjængelse med Dyr. Paatale finder alene Sted, naar det paakræves af almene Hensyn.

– Eg hugsar at vi snakka litt om det på sommaren i 2017. Om hausten same året var det nokre reaksjonære, kristne miljø som skulle ha eit seminar der tema var homofili. Dei konkluderte med at homofili ikkje var så gale, så lenge folk levde i sølbat. Då tenkte vi: No er det nok.

Sæbønes humrar oppgitt. Dei oppretta ei Facebook-hending og inviterte til skipingsmøte for det som då heitte Ørsta/Volda pride. Det kom mykje folk, og dei bestemte seg for å lage ein organisasjon.

– Det vart ei ekstrem merksemd rundt oss. Det var nesten slik at vi slapp å marknadsføre arrangementa våre, fortel han.

Bygdepride smittar

I 2018 gjekk Bygdepride av stabelen for første gong. Kino, skeiv lyrikk, konsertar, festar og parade stod på programmet over fire dagar. Festivalen vart avslutta med konsert i Volda kyrkje.

Paraden samla tusenvis i den vesle bygda, i strålande solskin. Dåverande statsrådar Trine Skei Grande og Jon Georg Dale var med. 50 lag og organisasjonar hadde meldt seg på, inkludert idrettslag, politiske parti, helsestasjonar og elevråd.

– Vi skapte noko som var større

enn oss sjølv, sa dåverande styreleiar Anbjørn Steinholm Frislid til NRK.

Engasjementet rundt paraden motiverte Sæbønes og resten av gjen- gen til å halde fram. Bygdepride vart eit omgrep og har sidan spreidd seg til fleire bygder rundt om i landet.

– Vi seier at homofili smittar ikkje, men bygdepride gjer det, seier Sæbønes og smiler.

119 vart dømt

Årets Bygdepride i Ørsta og Volda varer ei heil veke. Endeleg får dei samle folk att etter pandemien. Det startar ved kaia i Sæbø ein laurdagskveld, med konsert med lokal kjendis Egil Olsen. Deretter er det kunstutstilling, førelesingar, pride-spinning, ungdomskveld, konsertar og regnbogemesse i Ørsta kyrje. For å nemne noko.

Onsdag kveld er det duka for Skeiv kulturveld på Aasentunet. Det er nokre få sjeler som har trassa regnveret og teke turen for å høyre på forfattar Hanne Marie Johansen. Ho har skrive boka «Skeive linjer i norsk historie».

Johansen fortel mellom anna at Gulatingslova, som vart innført på 1100-talet, faktisk var det første europeiske lovverket som nemnde relasjoner mellom menn.

Frå 1902–1972 vart 119 menn dømt etter «homoparagrafen» i Noreg. Det vart oppfatta som ein «sovande» paragraf, men det hadde tydeleg konsekvensar for somme. For andre hang den over dei som ei mørk sky.

Noreg var det siste landet i Norden som oppheva forbodet mot sekssuell omgang mellom menn.

Skreiv historiene sjølv

Tre forfattarar – Bjørn Hatterud, Kristin Fridtun og Geir Egil Eiksund – inntek deretter stolane på scena. Dei har fått i oppdrag å snakke om litteratur som var viktig for dei i barne- og ungdomsåra.

Det er ikkje nødvendigvis ei lett oppgåve. For det var ikkje berre

UTSTILLING: «Biroller» er ei utstilling som vart produsert i 2019 og som vil stå i Aasentunet gjennom sommaren. Utstillinga fokuserer på å løfte fram dei som har biroller i mange bøker, som til dømes homofile, bifile eller transpersonar.

Foto: Aasentunet

enkelt å gå til det lokale biblioteket på bygda og låne bøker med «annleis» tematikk.

– Det som var viktig for meg, var at eg skreiv mange historier sjølv. Heller enn å oppsøke litteratur, så skreiv eg sjølv det eg skulle ynskje eg kunne lese, fortel Kristin Fridtun

til Norsk Tidend nokre dagar før arrangementet.

Ho brukte å lese avisar. Om det var eit intervju med Anne Holt i VG, kunne ho kaste seg over det. Fridtun trur det er lett å tenke at seksuell orientering ikkje har noko å seie, at det er irrelevant informasjon.

FEKK PRIS: Aasentunet vart tildelt Bygdepride-prisen 2022. Frå venstre: Anbjørn Steinholm Frislid, Olav Øyehaug Opsvik, Per Magnus F. Sandmark, Ida Karin Aarflot Kornberg, Tone Slenes, Ingrid Vee Hagestuen, Benedikte Flataker og Fredrik Hope.

Foto: Anita Grønningsæter Digernes

– Men då står ein i fare for at skeive folk blir frårøva historiske førebilete, meiner ho.

Sjølv hadde ho ein norsklærar på vidaregåande som ofte fletta tilleggsinformasjon inn i undervisninga. Om dei snakka om ein forfattar, så kunne læraren tilforlata leg nemne at denne personen var homofil eller lesbisk.

– Det likte eg veldig godt, fortel Fridtun, og trekker fram Gunvor Hofmo som eit døme.

– Ho levde då homoseksualitet var veldig tabubelagt. Om vi i dag held fram med å dysse ned, blir det

også feil. Om det finst historiske personar som var skeive, så vil eg veldig gjerne vite det.

Fridtun trur litteraturen kan skape eit fellesskap for unge leserar.

– Bøker kan bidra til å vise at skeive finst, at det går an å vere skeiv. Som leser kan ein sitje heilt åleine, men likevel kjenne seg som del av noko større.

Sjølv om ikkje alle les bøker, trur ho litteraturen kan bidra til normalisering.

– Vi treng også bøker der nokon er skeive utan at det er eit tema i seg sjølv, meiner ho.

Frykta er at Skeivt kulturår blir eit kort blaff.

– Eg håper at arrangørar er opptekne av å lage slike arrangement også i åra som kjem. At dei kan integrere det skeive perspektivet i andre samanhengar, seier Fridtun og legg til:

– For meg er jo kvart år eit skeivt kulturår.

Mangfold heile vegen

Nynorsk kultursentrums, som driv Aasentunet i Ørsta, Vinjesenteret i Vinje og Haugesenteret i Ulvik har planlagt fleire arrangement i samband med Skeivt kulturår 2022 ved alle desse tre arenaene. Det blir mellom anna lesesirklar, nye forfattartekstar på nett og podkastar gjennom året.

– Og så har vi ein produksjon som er del av Den kulturelle skulesekken, som heiter «Hjarte i alle fargar». Skular i nærområdet her har fått tilbod om den, og den skal også til Oslo, fortel Opsvik.

– Denne vil vi også ta med oss til område der nynorsken er under press. Etter sommaren skal vi mellom anna til Gudbrandsdalen, Hemsedal og Sandnes, legg Tone Slenes til.

Om det finst historiske personar som var skeive, så vil eg veldig gjerne vite det.

Kristin Fridtun, forfattar

Det er naturleg for oss å vere med på Bygdepride.

**Olav Øyehaug Opsvik,
arenaleiari ved Aasentunet**

Ho er avdelingsleiar for Nynorsk skriftkultur.

– Produksjonen handlar om mangfold, språket vi brukar og skeiv litteratur. Vi har våre eigne arenaer for samtale og debatt, og samarbeider tett med bibliotek i heile landet. Fokuset på mangfold har vi med oss heile tida, både i programarbeidet og i sjølv profilen vår.

Vil famne breitt

Då Bygdepride vart arrangert for første gong i 2018, arrangerte lokal pastor Hans Reite ein mot-demonstrasjon. Om lag 30 personar møtte opp. Sidan har det ikkje kome mange reaksjonar lokalt, ifølgje Bygdepride-leiar Rune Sæbønes.

– Det er dei same, og dei er få. Det er ikkje kjekt å høre eller lese det, men vi lever greitt med det. For gjennom Bygdepride har bygdene vist at dei vil vere inkluderande.

Bygda skal vere for alle. Det har vore eitt av formåla med å arrangere Bygdepride.

– Det er klart det handlar om våre interesser og vår kamp, og å synleggjere at vi faktisk er ein del skeive som bur i Ørsta og Volda. Men like viktig har det vore å famne breitt. Å vise for omverda at Søre Sunnmøre ikkje er så mørkt som mange skulle tru. Langt derifrå.

Også årets Bygdepride vart avslutta med parade gjennom Volda. Sæbønes og resten av styret gjekk fremst med eit stort regnbogeflagg mellom seg. 2000 menneske deltok.

Det viktigaste for Sæbønes er å vise at aksepten av skeive på bygd er reell. Der er fleire kampar å ta, det er han tydeleg på. Men det er viktig for han og resten av styret å sjå at Bygdepride har spreidd seg til ei titals fleire plassar i landet.

– Ei kvar bygd med respekt for seg sjølv har bygdepride, altså, seier han med glimt iauge.

ANITA GRØNNINGSÆTER DIGERNES
anita.digernes@nm.no

Tvitoling og båing: overskridning i norsk

Språkhistoria kan fortelja oss ein heil del om
førestillingar om kjønn og seksualitet.

AV: RUNAR JORDÅEN,
historikar og førstebibliotekar ved Skeivt arkiv

SPORA ETTER SKEIV historie i Noreg er spreidde og vanskelege å finna før midten av 1900-talet. Prestar, juristar og forfattarar har ofte føretrekt å ikkje utbrodera dei konkrete overskridingane av kjønns- og seksualitetsnormene av frykt for at sjølve talen om det tabuiserte kunne verka skadeleg. Likevel: Spora ligg der, godt gøynd i rettsprotokollar og anna arkivmateriale. Rettssaker der menn har blitt dømd for sex mellom menn er ein viktig kjelde-type, og dei kan ofte gi oss eit fascinerande innblikk i levde liv, identitetar og fortidige tankemåtar.

«Tvetulling»

Då eg for nokre år sidan såg nærmare på ei slik sak, dukka det opp eit ord eg tidlegare berre så vidt kjende til. Saka gjaldt ein 65 år gammal bakar som blei dømt for seksuelle forhold til menn på 1890-talet i Porsgrunn. I saka blei det også referert til ein episode nokre år tidlegare:

En gang blev han i Skien beskyldt for at være Tvetulling, hvilket var skrevet op paa en Paplap, der var Ophængt [...] og som Følge heraf blev han af flere Mandfolk antastet.

Denne passasjen er interessant av fleire grunnar: omgrepet «tvetulling» verkar å vera eit kjend omgrep både for dommaren og befolkninga i Skien på slutten av 1800-talet. Når nokon hang opp ein lapp om at vedkommande var «tvetulling», resulterte det openberty i at han blei oppsøkt av ei rekke menn. Av dette kan me kan henda gå ut frå at folk i Porsgrunn oppfatta det slik at ein «tvetulling» var ein person som var tilgjengelig for tilnærmingar frå menn.

Men kva for eit ord er dette? Må passasjen tolkast slik at det er syno-

Foto: Universitetet i Bergen

nymt med «homoseksuell mann»? Omgrepet «homoseksualitet» var på dette tidspunktet nett introdusert i det norske språket, men det var neppe særleg kjend utanfor små kretsar, og så vidt me veit hadde det berre stått på trykk i lærebøker i psykiatri og legetidsskrift. Skal me tru denne kjelda, var tvetulling derimot eit så kjend omgrep at det kunne hengast opp lappar om det på gata i ein norsk småby og bli tolka på ein bestemt måte.

Rettssaka frå Porsgrunn gir ikke noko særleg meir å bygga på når det gjeld tydinga og bruken av ordet. Men ho inspirerte meg til å undersøke vidare korleis dette omgrepet har vore brukt.

I litteratur og folkespråk

Går me til skriftspråket, finn me at ordet slett ikkje berre har vore eit lokalt skjellsord. *Ordbog over det danske sprog* er eit omfattande historisk ordboksverk over dansk- og felles dansk-norsk -skriftspråk. Her finn me **oppslagsordet tvetulle** og avleiingar av det (tvetulling, tvetullet). Av dette framgår det

at ordet har vore brukt på svensk (tvatola), norsk (tvitol, tvitoling), islandsk (tvítóli, tvítólingur) nedertysk (tweetuler) og nordfrisisk (twitule).

Opphavet til ordet er tvi (to, dobbel) og norrønt tól, (reiskap, jf engelsk tool). Tydinga er i følgje ordboka «tvekønnet individ; hermafrodit; undertiden nedsæt., om kvindagtig mand». I tillegg har ordet vore brukt biletleg – om noko som verken er det eine eller det andre.

Brukt om menneske

Omgrepet har altså hatt utbreiing i Norden og Nord-Tyskland. Fulltekstsøk på Nasjonalbiblioteket viser også at det førekjem i norsk skjønnlitteratur, mellom anna i tekstar av Knut Hamsun, Kristoffer Uppdal og Jens Bjørneboe.

Norsk Ordbok er eit omfattande verk over nynorsk og norsk taalemål. Ifølgje dette er «tvitulling» eller «tvitoling» ofte nytta om «tvikjønna» eller «kjønnslause» dyr, særleg geiter og høns som ikkje verpar. I tillegg finst det førekomstar der det er brukt om menneske. I grunnlagsmaterialet for ordboka finn ein det også brukt om menneske som eit skjellsord. I eit tilfelle er det forklart som «halvt mann og halvt kvinne».

Dialektord

Ein finn også omgrep i mange lokale dialektordbøker. Dette gjeld til dømes Kvam i Hardanger der det blir forklart som «fysisk unormalt utvikla person». På Voss blei også forma «tvituling» nytta og i ei ordliste over vossamålet blir det forklart som «tvekjønna individ, hermafrodit».

Også i nyare tid har omgrepet vore nytta, ei kvinne som var fødd i 1927 og vaks opp på landsbygda i Hordaland kunne til dømes fortelja

at ho frå ungdommen hugsa fleire menn som oppførte seg «damete», særleg når dei hadde drukke. Desse blei kalla for tvitullingar.

Hørve, kværkle og båing

Jakta på utbreiinga og bruken av omgrepet tvitulling sette meg også på sporet av andre ord og uttrykk. Nynorsk etymologisk ordbok inneholder fleire ord med omtrent same tyding: Det gjeld hørve, som blir forklart som «tvekjønnethet». Dessutan gjeld det «kværkle», eit ord som er i slekt med korkje (altså verken), og har tydinga «stakkars vantrevent væsen, tvetulle». Til slutt gjeld det «baading» eller «båing».

Eit nærmare blikk på det siste viser at det hadde relativt stor utbreiing i Midt-Noreg. Me finn ordet i *Norsk Ordbok* forklart som «person som er både kjønn; tvitoling, hermafrodit». I setelarkivet til ordboka ligg det dokumentasjon på ordet frå heile Trøndelag med ulik uttale (boing, båing, båeng m.a.). Ein finn det òg i Os i Østerdalalen.

«Lesbisk kjærighet»

Det finst også eit mylder av andre ord som har vore nytta om kjønns- og seksualitetsoverskridinger. Medan omgrep som homoseksualitet, biseksualitet, fetisjisme, transvestisme og transseksualitet blei brakt inn i det norske språket gjennom medisinske tidsskrift og lærebøker på slutten av 1800-talet og byrjinga av 1900-talet, hadde ein tidlegare hatt omgrep som sodomi og pederasti som blei brukt av juristar og teologar. Dei hadde også ei viss folkeleg utbreiing.

Ordet homoseksualitet fekk i løpet av 1900-talet større utbreiing, kortformer som homo og homse blei etter kvart også tatt i bruk. Ei slangordbok frå 1950-talet oppgir følgjande ord for homoseksuell mann: sodagutt, bakstreber, soper,

kjønns- språkhistorie

mannemann, dill-dallmann og pipefeier.

«Jomfruer»

Omgrepet «lesbisk» og «lesbisk kjærlighet» blei også brukt i medisinsk faglitteratur frå slutten av 1800-talet, men var mindre brukt enn homoseksualitet (sjølv om ein finn nokre treff på det i avisene frå 1920-talet og framover). Homoseksualitet blei lenge først og fremst assosiert med menn.

Kulturvitaren Tone Hellesund har i si forsking vist at borgarskapskvinner som levde einsleg eller saman med andre kvinner i liten grad blei tolka i lys av det nye omgrepet homoseksualitet før langt ut på 1900-talet. Dei kunne rettnok bli oppfatta som lite kvinnelege, men desse «peppermøene» blei stort sett oppfatta som respektable kvinner og ikkje kopla til det nye seksualitetsvokabularet.

Omgrepet «homofile» lansert

I 1951 gav den norske seksjonen av Forbundet av 1948 ut sin første brosjyre. Her blei oppgåva til organisasjonen definert som å «forsvare

de menneskelige rettigheter for den minoritet i samfunnet som utgjøres av mennesker med homo- og biseksuell innstilling til kjærlighetslivet». I tillegg blei omgrepet «homofile», som allereie var i bruk i Danmark og internasjonalt i homorørsla, lansert på norsk. Sjølv om omgrepet «lesbisk» ikkje var heilt ukjend på denne tida, ser det ut for at det var først i samband med den lesbiske feminismen på 1970-talet at omgrepet blei hyppigare brukt.

Minoritetar og vidare forsking

Omgrepa som har vore brukte, fortel oss ein heil del om skiftande syn på kjønn og seksualitet gjennom tidene, og nærmare studiar av den skeive språkhistoria kan gi oss ei utdypa forståing av dette. Orda fortel om makt, fordommar og endra syn på den menneskelege seksualiteten. Ikkje minst fortel dei oss at det har eksistert eit medvit om at visse personar kunne høyra heime i andre kategoriar enn dei normative kjønns- og seksualitetsformene.

Det er få kjelder som kan fortelja noko skeiv historie i Noreg før

midten av 1900-talet, og dette gjeld i endå større grad nasjonale minoritetar og urfolk. I den samanhengen er det interessant at det ifølgje ei ordbok frå 1945 på rotipa (norsk romani) finst eit ord for «sodomitt» – truleg i tydinga mann som har sex med menn: bykalar. I ei nyare ordbok finn me også ordet «gavo mors» som er omsett med «homoseksuell». Når det gjeld samisk, kjenner eg ikkje til nokon tilsvarande ord anna enn bonju (skeiv) som er tatt i bruk i

denne tydinga først i seinare år.

Eit nærmare blikk på korleis ord har oppstått og endra innhald kunne vore eit interessant tilskott til kjønns- og seksualitetshistoria. Føremålet med denne artikkelen har vore å presentera nokre av orda og uttrykka eg har kome over i mi forsking som historikar. For ei djupare forståing trengst meir systematiske undersøkingar.

For kjeldetilvisingar sjå: <https://skeivtarkiv.no/skeivopedia/tvitoling-og-baing-kjonnsoverskriding-i-norsk-sprakhistorie>

Ikkje minst fortel orda oss at det har eksistert eit medvit om at visse personar kunne høyra heime i andre kategoriar enn dei normative kjønns- og seksualitetsformene.

Øyvind Bremer Karlsen til minne

DØYDDE I APRIL: Målmann Øyvind Bremer Karlsen vart 77 år gammal.

Foto: Privat

NT MÅLLAG

Det er med sorg at medlemmene i Østfold Mållag har motteke bodskapen om at Øyvind Bremer Karlsen, Askim, døydde frå oss 2. april, 77 år gammal.

Øyvind vart målmann alt i unge år. Folk fortel at det vekte oppsikt i Askim og Indre Østfold da Øyvind som gymnaselev stod fram i Øvre Smaalenenes Avis med synspunkt til støtte for nynorsk. Seinare var han med i den flokken som arbeidde for å starte Østfold Mållag. På skipingsmøtet i Askim i 1989, heldt han ei innleiringstale der han viste korleis ein kan ta utgangspunkt i det lokale talemålet i Østfold når ein underviser elevar i å skrive nynorsk.

I 1978 debuterte han på Gyldendal forlag med diktsamlinga *Der kommer Hansen gåandnes*. I 1992 kom *Odin går berserk*. Dette er ei spesiell fagbok der Øyvind presenterer frimerke med norrøne motiv, samtidig som han fortel om norrøne gudar og vikingrike rundt om i Europa i mellomalderen.

Øyvinds skriveaktivitet spende over eit stort spekter. Han omsette frå tysk og frå norrønt. Han samla eventyr, segner og historier som har levd på folkemunne i Østfold, og såg til at dette kom ut, og vart lese og ikkje gløymt. Dei siste åra var Øyvind spesielt oppteken av å ta vare på ord og uttrykk som var i bruk i Indre Østfold, men som få kjener og brukar i dag. Så seint som i februar i år, kom *Møkete kjeledressar* med guitar i, ei novellesamling med tema frå industrimiljøet i Askim. Boka er skiven i kjærleik til heimplassen og arbeidarmiljøet.

I 2005 tok Øyvind initiativ til at Østfold Mållag kom i gang med årboka *Aust i Vika*, og han var den fyrste redaktøren. Mest kvart einaste år har Øyvind levert tekster til årboka, alt frå dikt og noveller til folkloristisk stoff, og godbitar frå den indre østfoldske ordskattkista, innsamlingar han hadde gjort av ord og talemålsuttrykk i Indre Østfold.

Øyvind var filolog og lærar. Han treivst i klasserommet med elevane rundt seg. Han hadde humor og kunne sjå ting frå sider ikkje andre tenkte på. Men fyrst og fremst var Øyvind samfunnsengasjert. Han tok parti for dei svake, dei som stod nedst på rangstigen. Urett og undertrykking tola han ikkje.

Det er lett å finne samanheng mellom samfunnssynet til Øyvind og språksynet hans. Når Øyvind skreiv om østfoldmiljøet, slik han kjende det, måtte han finne ei språkform som kunne løfte miljøet fram. Den rette språkforma fann han i det lokale talemålet, slik han kjende det frå Askim og bygdene i Indre Østfold. Men tekstene skulle trykkjast. Dei skulle kunne lesast i heile Noreg. Her oppdaga Øyvind at avstanden mellom talemålet i Østfold og nynorsk ikkje er stor. Øyvind lét personane tala østfoldska i novellene, medan teksta elles er moderne nynorsk.

Slik løftar Øyvind fram nynorsken her i Østfold. Samtidig løftar han fram østfolddialekta både for østfoldingane og for folk elles i Noreg. Det trengst!

Vi takkar Øyvind for alt han har gjort for østfoldmålet og østfoldkulturnen.

Morten Tutturen, Eldbjørg Skaug og Lisen Dahlstrøm (Indre Østfold Mållag), Ragnhild Lier (Østfold Mållag)

Pengar til nynorsk i Bergen

Nynorskopplæringa i Bergen får 1,7 millionar kroner i revidert bybudsjett. Men det blir ikkje nynorskklasse i år.

DET ER KLART etter at byrådet (Ap, V, KrF og MDG) har inngått avtale med SV, Raudt og Senterpartiets Steinulf Tungesvik og Stig Torgersen.

– Dette er heilt strålende! Bystyret følgjer no opp tidlegare gode vedtak med ekte pengar. Dette vil styrke nynorskopplæringa i Bergen, seier leiar i Noregs Mållag, Peder Lofnes Hauge, i ei pressemelding.

Ikkje eigen klasse

Han er likevel skuffa over at det ikkje blir ein eigen nynorskklasse til hausten. Bystyret har sagt at det skal vere eit fast tilbod i vestlandsbyen, uavhengig av minstekravet i opplæringslova.

– Det er synd at vi ikkje kom heilt i mål i år, særleg for dei førsteklassingane som var klare. Vi opplever at Bergen kommune har ei grei forståing av kva dei som skuleeigar må gjere annleis og betre i åra som kjem, for å sikre at all informasjon

kjem tidleg nok ut til flest mogleg foreldre med skulestartar i heimen, seier Lofnes Hauge.

Pengane skal fordelast slik:

- ◆ 800 000 kroner til ein nynorsk lærarressurs, som skal auke kvaliteten på nynorskopplæringa på skulanane i Bergen.
- ◆ 500 000 kroner til auka pott for innkjøp av nynorsk barne- og ungdomslitteratur i skulebiblioteka.
- ◆ 200 000 til ein særleg innsats for nynorsk-elevane i Arna
- ◆ 100 000 kroner til klasesett av Framtida Junior.
- ◆ 100 000 kroner til nynorskurs for lærarar i Bergen som skal undervise i nynorsk, i regi av Landssamanslutninga av nynorskkommunar (LNK).

NØGD: Mållagsleiar Peder Lofnes Hauge trur tilskotet vil styrke nynorskopplæringa i Bergen. Foto: Kristianne Marøy

Rekordmange var med på møte i Løvebakken Mållag i april, der **Sveinung Rotevatn** blei vald til ny leiar. Den glade gjengen er f.v. Trine Østreng (SV), Alfred Bjørlo (V), Odd Harald Hovland (Ap), Sveinung Rotevatn (V), Ingrid Fiskaa (SV), Åse Kristin Ask Bakke (Ap), Anders Kvernmo Langset (Ap), Peder Lofnes Hauge, Torbjørn Vereide (Ap) og Nils T. Bjørke (Sp).

Foto: Marit Aakre Tennø

NY LEIAR I LØVEBAKKEN MÅLLAG: Løvebakken Mållag har hatt årsmøte og peika ut ny leiar etter at Magne Rommetveit gjekk ut av Stortinget i haust. Ny leiar er **Sveinung Rotevatn**. Han er stortingsrepresentant for Venstre i Hordaland.

NY LEIAR I VANYLVEN: **Marte Myklebust** er nyvald leiar i Vanylven Mållag. Ho overtok etter Maria Parr.

DALEKTPRIS TIL LARS OS: Austmannalaget delte ut Dalektprisen for 2021 til journalist **Lars Os** 11. april i år. Nord-Østerdal dialekt- og mållag, i samarbeid med Os kommune, stod for arrangementet som trekte godt og vel hundre frammøtte i Os samfunnshus. I samtale med Guri Jortveit, redaktør i Arbeidets Rett, fortalte Lars Os om arbeidet som journalist og korrespondent for NRK i USA for eit interessert publikum.

Helen Johannessen, leiar i Austmannalaget, delte ut Dalektprisen som er ei påskjøning frå Austmannalaget for godt og klart språk. Lars Os er også eit godt føredøme for andre journalistar i god dialektbruk. Os Mannskor helsa prisvinnaren med «Mitt land», i gjendikting av Bjørn Øyan. Det vanka også godord og blomar frå Runa Finborud, ordføraren i Os kommune.

NYNORSKKVISS I SAUDA: Sauda Mållag slo saman **nynorskdagen** og **frivilligdagen** og markerte seg sterkt i Sauda sentrum laurdag 21. mai. Dei vart godt mottekte. Særleg nynorskkvissen var populær og utløyste engasjement.

Det er populært å delta på nynorsk-kviss i Sauda.

Foto: Sauda Mållag

STANDSPAKKAR TIL HEILE LANDET: I høve **nynorskdagen** 12. mai vart det laga ein eigen standspakke som lokale lag kunne tinge heilt gratis. Til no er det sendt ut 25 standspakkar som var i bruk på sjølv nynorskdagen og ved andre høve.

KAKE I TROMSØ: Tromsø spanderte **Studentmållaget i Tromsø** og **Tromsø Mållag** kake då dei stod på stand på nynorskdagen.

Foto: Tromsø Mållag

UNG STÅND PÅ FIRDA VGS: **Gloppen Mållag** og **Firda Målungsdom** gjekk saman om å lage stand på Firda vidaregåande skule nokre dagar før nynorsk-dagen. Det var mange som var interesserte i målungdomen og ville ha klistermerke og jakkemerke.

PENGAR TIL ULVIK MÅLLAG: Ulvik Mållag får 57 500 kroner frå **Sparebankstiftinga Hardanger** til ein årleg språkpris.

STØLS- OG DIALEKITLEIR I VALDRES: Valdres Mållag arrangerer støls- og dialektleir for barn mellom 10 og 13 år frå 27. til 30. juli 2022 på Nosen i Vestre Slidre. For berre 500 kroner kan barnet ditt få innhaldsrike dagar i fjellheimen, inkludert oppfrisking av valdresdialekten. Tips vene og kjende, eller slå til sjølv - før det blir fullt! Påmelding til Johanna Fuglesteg, telefon 90156613.

PRIS TIL BRULAND: Sogn og Fjordane Mållag har gjeve Målpri til journalist **Roger Sevrin Bruland**.

– Same kor alvorlege situasjonar han er i, så formidlar han med autoritet og truverd, på god nynorsk med dialektinnslag som røper at han er nordfjording, seier Jorunn Simonsen Thingnes, leiar i Sogn og Fjordane Mållag.

Jorunn Simonsen Thingnes overrakte synleg prov på Målpri til Roger Sevrin Bruland.

Foto: Sogn og Fjordane Mållag

NY LEIAR I VALDRES MÅLLAG: **Marianne Granheim Trøyflat** har blitt vald til ny leiar i Valdres Mållag. Ho overtek etter Reidun Dølehuset.

NY LEIAR I LO-MÅLLAGET: LO-Mållaget har fått ny leiar. **Anne-Beth Skrede** har gått på som ny leiar. Ho overtok etter Nils P. Støyva.

NY LEIAR I VEFSN MÅLLAG: **Kjell Magnar Øksendal** har overteke som leiar i Vefsn Mållag. Han overtek etter mangeårig leiar Randi Einrem. Takk for lang innsats!

BILETE: God stemning og vill gjetting på stand hjå Sogndal Mållag.

Foto: Sogndal Mållag

STAND PÅ BOKNATT I FJÆRLAND: **Sogndal Mållag** stilte igjen med stand i høve boknatt i Fjærland. Årets gjettekonkurranse var at folk skulle tippe svar på dette spørsmålet: Kor mange ord i Ivar Aasen si «Norsk Ordbog» er frå Sogn?

MONE CELIN SKREDE
Styrelseiar i Kringkastingsringen

Mot lysare tider?

– **DE KAN** ikkje nytte ord som ingen forstår!

EIN SINT REAKSJON frå nokre år tilbake, frå ein lesar som hadde hive seg over tipstelefonen så fort han kom over ordet «kverrsetje» i ein tittel. Reaksjonen gjorde meg på nytt klar over synet på nynorsk som mediespråk. Som nynorskbrukar er ein van til kvar gong språket blir diskutert, å måtte forsvare kvifor ein brukar det. For nokon er det enkelt: Eg er sjølv frå ein nynorskkommune, og det er difor hovudmålet mitt. Det heng saman med dialektien min, staden eg er frå, men det er òg ein mangfaldsmarkør og ein del av norsk kulturhistorie, og difor ein del av identiteten min.

MEN I EIN pressa mediebransje der tilfanget på arbeidskraft i mange år har vore svært godt og dei faste stillingane svært få, er det ikkje så rart at dei journalistane i rikspressa som skriv nynorsk, ikkje har stått hardare på krava om å få bruke språket sitt i spalten. Som to unge nynorskbrukarar skriv i Aftenposten si ung vaksen-spalte Si;D i høve nynorskdagen 12 mai, vert ein òg lite eksponert for nynorsk i bokmålsdominerte kommunar, både i utdanning, i kulturen og i media.

DÅ GJEV DET mot å sjå at organisasjonen Sex og Politikk for nokre veker sidan fekk målblomen for at dei òg trykkjer kampanje- og læremateriell på nynorsk og samisk. Skriftspråket vert då synleg for fleire som eit bruksspråk, og dialektane har gode levevilkår på nett-TV, i nyhenda og i podcast, i populærmusikk og -kultur. Og medan betalingsviljen for god journalistikk aukar, og mediehus etter mediehus hiv seg på podkastbølgja, skriv bransjenettstaden Medier 24 i mai, at det norske folk òg er meir viljuge til å betale for innhald i podcastformat.

ATTÅ HAR NETTAVISEN, tradisjonelt ei bokmålsavis, gjort ei undersøking av lesetida i sakene deira på bokmål og nynorsk, i samanhend med eit masterprosjekt: Det er nesten ikkje skilnad på kor lang tid ein lesar nyttar på ei sak på nynorsk og ei sak på bokmål. Faktisk kjem nynorsk betre ut.

NÅR DET NO er betre tider for arbeidstakrar i mediebransjen og redaksjonar over heile landet slit med å dekkje behovet for arbeidskraft, kan ein òg håpe at det vert enklare for journalistar å stille krav til redaksjonen om kva språk dei skal nytte.

DIFOR TRENG ALLE som nyttar nynorsk som mediespråk, ein fellesskap. Difor må vi stimulere og framsnakke både innhaldsprodusentane i semi-redaksjonelle plattformer, kommunikasjonsfolka i ein bransje som veks og veks, og journalistane som vert utdanna i dag og som skal ut i ein arbeidsmarknad som er vennlegare enn på mange, mange år, til å nytte språket sitt, dialekt, nynorsk eller samisk, i arbeidet dei driv.

Debutantprisen

Sidan 1964 har 57 debutantar fått **Tarjei Vesaas' debutantpris**. Vi har snakka med ni av dei, i høve årets Vesaas-jubileum.

AV: ANITA GRØNNINGSÆTER DIGERNES

I AUGUST ER det 125 år sidan Tarjei Vesaas vart fødd. Det vert feira ved fleire høve gjennom heile året.

Debutantpris

Vesaas var den første norske forfattaren som vart tildelt Nordisk Råds litteraturpris, for romanen «Is-slottet», i 1964. Prispengane gjekk til å opprette «Tarjei Vesaas' Debutantlegat». I dag vert legatet administrert av den Den norske Forfatterforening, ifølgje Store Norske Leksikon.

Sidan 1964 har 57 personar fått Tarjei Vesaas' debutantpris. Prisen er i dag på 60 000 kroner og eit diplom.

I høve Vesaasjubileet har Norsk Tidend spurt ni prisvinnarar dei same tre spørsmåla:

1. Kva forhold har du sjølv til Tarjei Vesaas?
2. Korleis var det å vinne debutantprisen?
3. Kva har prisen betydd for ditt forfattarskap i tida etter?

Foto: Nasjonalbiblioteket

Foto: Erika Hebbert

KRISTIN VEGO

Fekk prisen i 2021 for novellesamlinga *Se en siste gang på alt vakkert*

1: Jeg har – inntil videre – bare lest Vesaas på dansk: *Fuglane* og *Is-slottet*. *Fuglane* sto blant min mors norske bøker på bokhyllen da jeg vokste opp i Aarhus, men jeg leste først romanen da jeg fikk i oppdrag å anmeld den danske oversettelsen i 2017. Leseopplevelsen, og arbeidet med å skrive om boken, hadde sterkt innvirkning på meg. Som dansk er det dessuten interessant at det fins et slektskap mellom denne romanen og danske Martin A. Hansens roman *Løgneren* fra 1950; de to forfatterne var nære venner. I begge verker er det en nærhet eller intimitet i språket, en ulmende følelse av uro og et sterkt forhold til naturen – rugda (på dansk, sneppen) er et viktig symbol også i *Løgneren*.

2: Helt fantastisk! Det var stort og skummelt å gi ut første bok etter flere års arbeid. Det betyr veldig mye at den har blitt sett. Å vinne pris føles litt sjokkerende, samtidig bekrefter det at det var riktig å insistere, overfor meg selv, på å skrive boken sånn som jeg ville at den skulle skrives.

3: Dette må tiden vise. Anerkjennelsen gir selvfølgelig mot til å jobbe videre, men selve prisen må jeg nesten forsøke å glemme når jeg setter meg for å skrive første forvirrede forsøk på neste bok.

Foto: Julie Pike

HANNA STOLTENBERG

Fekk prisen i 2019 for romanen *Nada*

1: Det er flaut å innrømme, men da jeg vant prisen hadde jeg knapt lest Vesaas, utover noen romanutdrag og dikt i skoleårene. Siden har jeg lest *Fuglane* og *Is-slottet*, som

begge var overveldende gode, og nå gleder jeg meg til å ta fatt på mer av forfatterskapet.

2: Det var veldig stort.

3: Ettersom jeg hittil bare har gitt ut den ene romanen, synes jeg det er vanskelig å si. Jeg trodde kanskje prisen skulle gi meg mer selvtillit i arbeidet med andre boka, men det har ikke vist seg å stemme. Den har ikke gjort det vanskeligere heller, men skriveprosessen er veldig lik. Helt konkret tillot prispengene meg å ta permisjon fra jobben noen måneder og fokusere på egen skriving. Det fokuset betyr mye.

Foto: Paul S. Amundsen

ZESHAN SHAKAR

Fekk prisen i 2017 for romanen *Seg til inkjes*

1: Eg hadde ikkje eit medvite forhold til korleis eg forstod eller kunne forstå litteratur før ein lærar presterte å få meg og tjuefem andre sekstenåringar til å lese heile *Kimen* høgt og å meir eller mindre spontant diskutere seg gjennom det som framleis førekjem meg som den mest minutiøse og heilskaplege analysen eg har vore gjennom. Det er flust med utropsteikn i marpane på eksemplaret mitt av boka, det ser ut som eg ikkje kunne styre meg for å setje igjen vegstikker da eg famla meg fram frå ei openberring til den neste.

Sjølv om han la grunnlaget for forståinga mi av litteratur, er Vesaas ikkje ein forfattar eg nokon gong kunne bruke i skrivinga mi. Til det er han for særeigen, for merkt av det som berre finst hos han, og som bør finnast berre hos han.

2: Å vinne prisen var gildt. Blåst dreg mykje etter seg, så det er ein privilert situasjon å vera i som ukjend og uprøva forfattar.

3: Det skapar òg fallhøgde. Eg trur på fallhøgde, men eg blir meir omhugsam og omstendelege av det. Det står att å sjå kor høgt fallet blir.

ZESHAN SHAKAR

Fekk prisen i 2017 for romanen *Tante Ulrikkes vei*

1: Ikke et veldig aktivt forhold. Jeg har lest *Fuglane*, men det var etter jeg vant prisen.

2: Det var veldig stort. En anerkjennelse av et håndverk, det var det som betydde aller mest.

Foto: Julie Pike

Foto: Kristine Helliesen

Foto: Maja Hattvåg

3: Først og fremst er det nok som en litterær selvtiltills-boost, som at jeg kan få til å skrive om jeg går skikkelig inn for det.

Foto: Kjersti Skotteskog

JAN KRISTOFFER DALE

Fekk prisen i 2016 for novellesamlinga *Arbeidsnever*

1: Jeg leste Vesaas før første gang da jeg gikk på videregående. Vi snakka om ham i norske mene på ungdomsskolen også, og jeg bet meg merke i ham da, siden han kom fra bygda. Og gården jeg vokste opp på i Froland, het også Midtbø. Det var mye som var tiltalende for min del. Jeg leste *Fuglane* først og i ettertid har jeg lest *Is-slottet* og novellene hans. Jeg leste *Fuglane* igjen for noen år siden og den gjorde fortsatt inntrykk på meg.

2: Overraskende. Rett og slett. *Arbeidsnever* fikk jo en del oppmerksomhet da den kom ut rett og slett fordi innholdet var så politisk. Det var ikke nødvendigvis utgangspunktet mitt - jeg ville bare skrive om ting jeg kunne noe om, men klasseaspektene og dropout-tematikken fikk mye oppmerksomhet i media, og bl.a. debutantprisen fikk meg nok til å føle at boka var mer enn bare interessant fordi den var politisk relevant, men at den hadde litterære kvaliteter også. Det var veldig fint å vinne den.

3: Bare at det er en fin ting å tenke på. Jøss. Det det skjedde, liksom! Den hjelper meg ikke å skrive. Jeg blir ikke en bedre forfatter av å ha fått den, men den gir meg litt sjøltillit. Og det er jo ikke akkurat noe jeg har i overflod. Bare spør de som kjenner meg.

AMALIE KASIN LERSTANG

Fekk prisen i 2014 for romanen *Europa*

1: *Is-slottet* var den første romanen jeg leste av ham, og jeg husker den leseopplevelsen veldig godt. Etter at jeg selv flyttet tilbake til Telemark, har han kanskje blitt desto mer til stede i bevisstheten min. Jeg kan ikke kjøre gjenom Vinje uten å tenke på hans forfatterskap. Og samtidig: Jeg er på ferie i Paris akkurat nå, og da jeg i går besøkte en bitteliten bokhandel, lå den franske oversettelsen av *Fuglane*

der på en bokreol. Så han dukker stadig opp, både i kjent og ukjent terrenn.

2: Det betyddet veldig mye å vinne debutantprisen. Det løftet romanen min ut til nye lesere, og det var en oppmuntring og anerkjennelse. Siden det også følger noen penger med prisen, betyddet det at jeg også fikk mer verdifull skrivetid. Det var veldig viktig for å kunne utvikle forfatterskapet mitt etter debuten.

3: Som en forfatterkollega sa en gang: Tarjei Vesaas' debutantpris følger en gjennom hele forfatterskapet. Sånn er det kanskje? Den nevnes i alle fall titt og ofte, selv om det er noen år siden jeg fikk den. Jeg vet jo ikke hvordan det ville vært dersom jeg ikke fikk prisen, men for meg ble den en fin motivasjon til å fortsette å skrive.

Foto: Lina Hindrum

GINE CORNELIA PEDERSEN

Fekk prisen i 2013 for romanen *Null*

1: Halve min familie er fra Telemark, og jeg bodde der og gikk på skole der i mange år, så Vesaas lå liksom i luften. Særlig *Fuglane* sitter i meg. Den oppdro meg, den opprørte og knuste meg, jeg hikstet etter luft etter siste side. Det at det gikk an å skrive bøker som kunne ha en sånn inngrisen i livet mitt, som ga meg et innblikk i et sinn som var så annerledes og undervurdert – det må nok ha vært en del av kimen til mitt forfatterskap, pun intended.

2: Det var før det første komplettsjokkert. Jeg hadde kanskje innbilt meg at slike priser gikk til mer «skikkelige» bøker, men det handlet nok mye om at jeg ikke var helt oppdatert. For det andre var det en ordentlig opptur, og det ga meg en gledesrus og på en måte en slags lettelse at et råd hadde lest *Null* og ville løfte den frem på den måten.

3: Det følte nok ganske sikkert til at mange flere leste boken. Jeg ble invitert til arrangementer og intervjuer som gjorde at det ble oppmerksomhet rundt den, og dermed ble den mer synlig enn jeg kunne drømt om som debutant. Det andre var at jeg følte meg oppmunret til å fortsette å skrive, og det var i seg selv inspirerende. Det at teksten ble sett på en presis måte, ga meg nok en større frimodighet i møte med videre skrivearbeid.

PETER FRANZISKUS STRASSEGGER

Fekk prisen i 2012 for romanen *Stasia*

1: Tarjei Vesaas er litt som Arne Garborg for meg. Ein bauta eg gjerne skulle ha lese meir av. Men eg må nok innsjå at eg ikkje vil rekka å lesa alle klassikarar eg gjerne vil, om det er nynorske eller antikke. Nyleg las eg *Det store spelet* og det gjorde sterkt inntrykk. Det er meisterleg gjort korleis Vesaas skriv fram naturens gang, og bonden sin naudsynte dedikasjon til jorda og årssyklusen. Og er det ikkje nokon som har skrive ei masteroppgåve eller eit essay om fareni til Per Bufast – den gravande nybrotsmannen som alltid luktar jord? Hans jordmanni fortener å bli granska i desse jordvern- og (komande) matmangel-tidene.

2: Storart og fint. På den tida var det ikkje noko nominasjon i forkant, så det kom veldig overraskande på.

3: Ganske mykke. Det gav meg ein større sjølvtiltillit til å halda fram med å skriva, og tru på at eg har noko å koma med.

Foto: Maja Hattvåg

EIVIND HOFSTAD EVJEMO

Fekk prisen i 2009 for romanen *Vakk meg hvis jeg sovner*

1: Tarjei Vesaas har ikke vært avgjørende for skrivinga mi, men jeg har likt å lese ham. Jeg liker økternheten i språket, suset gjenom landskapet, stemmene og stemningene.

2: Det var som et byks inn i litteraturverden. Jeg hadde fått noen anmeldelser, men det gikk ganske stille for seg. Og der sto jeg plutselig på årsmøtet i Forfatterforeninga og tok i mot pris: Jeg husker Dag Solstad på første rad. At juryleder Stein Versto leste opp en nydelig begrunnelse. Middag etterpå med Liv Lundberg og Ole Robert Sunde.

3: Prisen følger meg i alt jeg gjør og sertifiserer vel for en slags kvalitet. At jeg tidlig ble tatt som en seriøs forfatter, har vært viktig for meg.

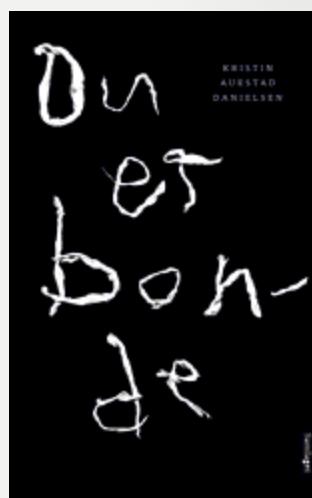
Nye leseopplevingar frå Samlaget

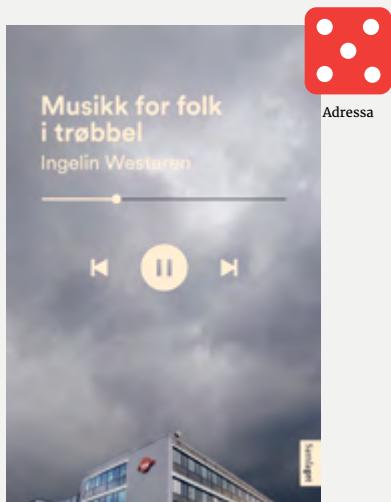
Ro er ei vakker forteljing om vår lengste fjord – og eit forsøk på å finne heim.

«Umåtelig vellykket»
Fartein Horgar, *Adresseavisen*
«Stor litteratur»
Joakim Tjøstheim, *Dagbladet*
«et rått innblikk»
Anna Kvam, *Stavanger Aftenblad*

«ei av dei beste skildringane av ungjenters uendelege kåtskap eg kan hugse å ha lese i nyare norsk litteratur»
Maria Horvei, *Vinduet*

«Forfatter Ingelin Westerøen har selv jobbet i Nav. Med debutromanen gir hun et mulig anslit til mennesker bak statistikken over «ungt utenforskap»»

Anna Kvam, *Stavanger Aftenblad*

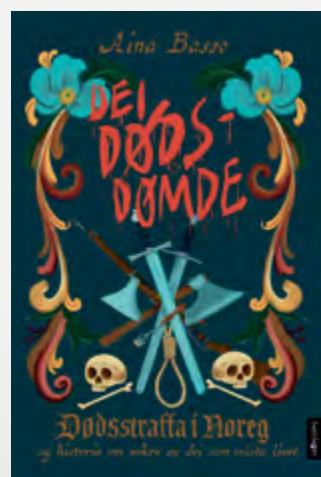
«Maren Uthaug er en mester i å balansere grove, kroppslike beskrivelser mot vare skildringer av vennskap og lojalitet.»

Inger Bentzrud, *Dagbladet*

«Litteraturvitaren går grundig, skarpsynt og poengtert gjennom livsverket til dei fire forfattarane»

Tom Hetland, *Stavanger Aftenblad*

«Med lett og ledig penn leverer Aina Basso et grusomt stykke norgeshistorie.»

Silje Bekeng-Flemmen, *Klassekampen*

Splintra er ein rik roman om vennskap. Om korleis det er mogleg å vere både lukkeleg og full av sorg når noko veldig fint og noko veldig vondt hender på same tid.

Aktuell og fengslande sci-fi frå Upris-vinnar Asbjørn Rydland.

Samlaget.no

Samlaget

God oppslutning

På **nynorskdagen** 12. mai var det mange som markerte dagen med å skrive nynorsk.

– **ME HAR** sendt «skriv nynorsk»-penn til alle 210 som brukte emneknaggen #nynorskdagen 12. mai, fortel Peder Lofnes Hauge, leiar i Noregs Mållag.

Gjennom dagen vart det etter kvart ei lang liste med aktørar og enkeltpersonar som skreiv på nynorsk, på nettsider og i sosiale medium. Blant dei var Rema 1000, Telenor, Gjensidige, DNB og Tine, som alle skreiv innlegg på nynorsk denne dagen.

I tillegg var det ei lang rekke departement, direktorat og statlege etatar som skreiv nynorsk. Olje- og energidepartementet skreiv like gjerne alle pressemeldingane om revidert nasjonalbudsjet, som også vart lagt fram denne dagen, på nynorsk.

Dessutan var det mange universitet, høgskular, kommunar, fylkeskommunar, forlag og organisasjonar

som skreiv nynorsk. Foreningen FRI til dømes delte eit innlegg der dei skreiv: «Fridom kjem alle til gode. Ikkje ta han for gitt.»

Mange lokale mållag markerte også dagen på anna vis. Både i sosiale medium, ved å stå på stand, skrive avisinnlegg, invitere til nynorskkafe og dele ut målpris.

– Takk til alle som har bidrige med å få meir nynorsk i Noreg. Å gjere nynorsken meir synleg betyr mykje for mange, og for dei som ikkje skriv nynorsk til vanleg, vonar vi det gav meirsmak, seier Peder Lofnes Hauge.

Den 12. mai i 1885 vedtok Stortinget at bokmål og nynorsk skulle vere jamstilte språk.

– Det vil vi halde fram med å markere. Noter dagen i kalenderen din, for neste år går vi for endå meir nynorsk!

HEGE LOTHE
hege.lothe@nm.no

JUBEL: Det var god stemning på skrivarstova den 12. mai i år.

Spennande nynorskprosjekt i Arna

Garnes skule i Arna ynskjer at fleire av elevane som byrjar på skulen, skal velja nynorsk.

NO HAR SYNNØVE Hjertaker, rektor på Garnes skule, sett i gang eit større nynorskprosjekt som rettar seg inn mot dei eldste barnehageungane i skulekrinsen.

– Dette er eit samarbeidsprosjekt mellom Garnes skule og barnehagane Garnes gårdsbarnehage, Kidsa Øyrane og Bogane barnehage, som til saman leverer flest born til skulen, fortel Live Havro Bjørnstad, prosjektsekretær i Hordaland Mållag.

Ein nynorsk kvardag

Oppsparket til prosjektet var eit møte mellom rektor på Garnes skule, Noregs Mållag og Arna Mållag for eit par år tilbake. Då var det semje om at det var viktig at skulen sjølv sette i gang tiltak for å auka medvitet hjá foreldra om å velja nynorsk for borna i skulen, og at skulen i større grad skulle sikra ein nynorsk skulekvardag rundt eleverne. Prosjektet kunne setjast i gang når Garnes skule, via Hordaland

Mållag, sökte og fekk midlar frå ein skulemålsprosjektpott hjå Noregs Mållag.

– Vi arbeider spesifikt med dei eldste borna for å gjera det lettare for dei å velja nynorsk i overgangen til skulen. Alle barnehagane og skulen har kjøpt inn dei same nynorske bøkene som barnehagane jobbar aktivt med å formidla til borna. Det nynorske språket er særskilt i fokus når dei jobbar med dette, fortel Synnøve Hjertaker, rektor ved Garnes skule.

– Tanken er vidare at skulen skal bruka dei same bøkene når borna kjem over hit. I tillegg til barnebøker har vi også kjøpt fagboka «Nynorsk med dei minste» og fått ein del pedagogisk materiell frå Nynorskcenteret og Pirion som vi også brukar når vi lagar til opplegg.

Tettare kontakt

Bakgrunnen er altså at skulen ynskjer å få fleire nynorskelevar, og i samband med det har ein retta merksemda mot overgangen mellom barnehage og skule.

Rektor er opteken av å formidla at det er fordeler ved å ha nynorsk på skulen. Difor har ho skipa til digitale foreldremøte med føresette som har fyrsteklassingar til hausten, som i hovudsak handla om val av språk. Her fortalte ho dei fram-møtte om kva reglar som gjeld for

HEIAR PÅ NYNORSKEN: Frå venstre: Hildegunn Hovde, ved Nynorskcenteret og Synnøve Hjertaker, rektor ved Garnes skule

dette, og kva fordelar det er ved å ha nynorsk som opplæringsspråk på Garnes.

For å sikra kunnskap og entusiasme om prosjektet, vart det for nokre veker sidan skipa til ei samling for dei tilsette der ein tok opp spørsmåla: «kvifor jobba med nynorsk skriftspråkstimulering i barnehagen» og «korleis driva nynorsk skriftspråkstimulering i

barnehagen». Hildegunn Hovde frå Nynorskcenteret kom på besøk for å kasta fagleg lys over dette.

Prosjektet har også ført til at kontakten mellom skulen og barnehagane har vorte mykje tettare enn før, og det er ein fordel både for nynorskprosjektet og anna samarbeid.

HEGE LOTHE
hege.lothe@nm.no

Mellom 19. april og 15. juni fekk Noregs Mållag 323 554 kroner i gåve. Det er me umåteleg takksame for. Gåvene er veldig viktige bidrag til arbeidet vårt for å sikre nynorsken betre vilkår. Vil du gje oss ei gåve, set me stor pris på det. Bruk gjerne giroen som følgjer med avisa, eller vips eit valfritt beløp til 90540. Du kan også sende IVAR50, IVAR100, IVAR300 eller IVAR500 i ei tekstmelding til tlf. 2490. **Tusen takk!**

AUST-AGDER MÅLLAG

Scott Aanby
Toralf Andersen
Angerd Gjerdén
Johannes Havstad
Olav Hoftuft
Gerd Fosse Hovden
John Gustav Johansen
Trygve Jortveit
Ragnar Kaasa
Jorunn Lande
Jon Kolbjørn Lindset
Nils Markset
Tarald Myrum
Rune Nylund
Signe Alise Olstad
Sigrid Bjørg Ramse
Olav Riisland
Kåre Rike
Øystein Rød
Tone Stålesen
Johannes G. Torstveit
Helge Ove Tveiten
Jens Vellene

AUSTMANNALAGET

Olaug Aaberge
Brynjulf Aartun
Ole Bjerke
Eldrid Brandvol
Jon Steinar Bredeveien
Ivar Bungum
Bjørn Dalen
Ingvild Marie Eknæs
Inger Lise Fiskvik
Harald Ove Foss
Tordis Irene Fosse
Anders G. Fretheim
Kristin Fridtun
Randi Therese Garmo
Kjell Gulbrandsen
Olav Haraldseid
Magnhild Harsheim
Jostein Haugseth
Gaut Elvesæter Helland
Odd Reidar Hole
Bjarte Hole
Gunn Strømsøyen
Hvamstad
Helene Strand Johansen
Per Rolf Johnsen
Ola Jonsmoen
Håvard Kleiven
Inger Margrethe
Kyllingstad
Anders Jan Larsson
Ingrid Hanna Johanne
Laugslet
Mari Lien
Gunnar Lien
Asgeir Lilleås
Anne Midtbø
Johanna Mosenden
Inger Margrete Myhre
Asbjørn Myrvang
Sigurd Nestande
Øyvind Nordli
Jogrim Nordsletten
Odd Arne Nustad
Jørgen Nørstegard
Oddvar Romundset
Randi Rosenborg
Frøydís Schjølberg
Ivar Schjølberg
Jakup Skjedsvoll
Arne Skuterud
Nils Steinar Slapgård
Arne Solberg
Unn-Elisabeth Solhaug
Inger Kirsten Stagrim
Thorvald Christian Holtan
Sæhlie

Gudmund Teigen
Ola Tronsmoen
Lars Ullgren
Olav Veka
Magne Velure
Svein Øye
Bjarne Øygarden

BUSKERUD MÅLLAG

John-Ragnar Kvam Aarset
Alma Anderdal
Herbjørn Brennhovd
Anne Ulsaker Bækken
Borgny Feten
Hans-Ove Grøstølen
Olav Hovda
Oddbjørn Jorde
Frode Kinserdal
Kristin Lindberg
May Johanne Molund
Oddrun Murud
Odd Oleivsgård
Gro Randen
Anne-Line Ringhus
Ola Ruud
Dagny Irene Skare
Knut H. Skrindo
Kjell Snerte
Sigrun Solheim
Torun Torsteinsrud
Sigurd Tveito
Solveig Vestenfor

**FYLKESMÅLLAGET
VIKVÆRINGEN**

Bergfinn Aabø
Reidar Asgaard
Tove Lisbeth Aasland
Ruth Amdahl
Børre Austmann
Erlend Bleie
Ove Knut Bolset
Kirsten Bolstad
Reidar Borgstrøm
Harald Brandal
Kjell Johan Buraas
Karen Bø
Harald Dyrkorn
Martin Enstad
Kirsten Osmo Eriksen
Turid Farbregd
Liv Flugsrud
Tor Fuglevik
Tor Gabrielsen
Arvid Garsjømoen
Kåre Glette
Jostein Grønset
Oddrun Grønvik
Gunnvald Grønvik
Erik Hardeng
Øystein Havrevoll
Anna Sigridsdatter Heen
Ola M. Heide
Mildrid Helland
Botolv Helleland
Sigrun Heskstad
Halldor Hoftun
Valborg Holten
Kjetil Torgrim Homme
Johannes Hope
Joar T. Hovda
Marit Hovdenak
Mikal Hovland
Olav Høgetveit
Tormod Hallstein
Høgåsen
Ingeborg Hauge Høyland
Jens Kihl
Laurits Killingbergtrø
Turid Louise Quamme
Kittilsen
Inger Kjelsrud
Harald Sverdrup Koht

Bård Kolltveit
Dagrun Kvammen
Edvard Lauen
Torhild Leira
Tor Einar Ljønes
Trond Øivindsson Lunde
Anders Lunnan
Norvald Mo
Per Helge Mork
Arnold Mundal
Lars Helge Myklebust
Finn Måge
Johan Nedregård
Solveig Nerol
Steinar Granmo Nilssen
Øystein Njål Nordang
Eva Nørstebø
Bjørg Oppedal
Svein Johann Ose
Torgeir Ose
Yngve Rekdal
Asbjørn Roaldset
Gunnar Rusten
Kari Rysst Seemann
Olav R. Skage
Gunnvor Fykse Skirbekk
Synnøve Skjøng
Charles Skorstad
Sigrid Solheim
Randi Annie Strand
Einar Strømnes
Gunnar Strand
Ellen Marie Svea
Sissel L Sæbø
Jostein Sønnesyn
Sigbjørn Søyland
Øystein Tormodsgård
Sverre Tusvik
Steinar Tveitnes
Johan Kristian Tønder
Ivar Vasaasen
Lars Sigurdson Vikør
Kjetil Vistaad
Per Ivar Vaagland
Kristen Øyen

HORDALAND MÅLLAG

Svein O. Aadland
Olav Aas
Livar Aksnes
Audhild Aldal
Solveig Almås
Liv Ingrid Alvheim
Arnfinn Jørgen Ansok
Anne Arneberg
Anders Austefjord
Erlend Bakke
Arild Berge
Oddbjørn Berge
Marit Berge
Veslemøy Bergo
Kristen Bergsvik
Eli Bergsvik
Aage Bjordal
Gunnar E. Bjtovteit
Reidun Bjørnberg
Asbjørn Bjørnset
Solveig Bjørsvik
Lars Johan Bleie
Gjertrud Bleie
Olaug Boge
Tone Borge
Oddbjørn Borge
Trond Botnen
Arne Brattabø
Tor Brattebø
Reidar Bremertun
Endre Otto Brunstad
Jostein Buene
Helge Johs. Byrkjeland
Aud-Sissel Bøe
Jostein Bønes
Knut O. Dale

Olav Digernes
Brit Reidun Djursvoll
Inge Draugsvoll
Torbjørn Dyrvik
Jan-Egil Dyvik
Ingunn Eitrheim
Eirik Ingolf Eldøy
Reidun Emhjellen
Yngve Endal
Magne Engevik
Øystein Erstad
Marit Mæland Fareth
Arnold Farstad
Pål Farsund
Rune Fjeld
Bergit Utne Fjelde
Arne Fjelde
Astrid Anne Fjeldstad
Sverre Fjell
Erling Fjærstad
Tormod Folgerø
Jon Fosse
Harald Frønsdal
Herborg Frøystein
Mathias Furevik
Hans Gjerde
Ingur Gjerde
Paul Kåre Gjuvsland
Lars Gjøsteen
Knut Gramstad
Jostein Grov
Solveig Grønljen
Øystein Hageberg
Johnny Handeland
Kirsti Handeland
Oddlaug S. Hansen
Oddbjørn Haugen
Jon Olav Heggseth
Aslak T. Helleve
Knut Johannes Helvik
Jan Kåre Henriksbø
Kåre Herfindal
Robert Hermansen
Sigrid Hesthamar
Else Marie Kind Hevrøy
Eli Hillersøy
Olrun Hild Hillestad
Asle Hindenes
Marit Hjartåker
Eivind Hjelle
Kåre J. Hole
Grete Oline Hole
Karl Johan Holmås
Karl Hope
Arnfinn Hopland
Helge Hopland
Ingvild Hovland
Elisabeth Hummelsund
Oddmund Hus
Bjørn Husefest
Geir Håland
Reidar Instanes
Johanne Telnes Instanes
Else Jerdal
Sniolvor Joanesarson
Ingvild Jøsendal
Egil Jøsendal
Inger Johanne Kleiveland
Agnar Kleppe
Marit Klette
Kjetil Koldal
Kåre Kvalheim
Magne Kvæven
Ane Landøy
Torbjørn Langelid
Caroline Lehmann
Åsmund Lien
Torgrim Ljones
Marit Merete Lunde
Kjellaug Lundestad
Torun Lyssand
Torstein Løning
Frode Mannsåker

Margunn Rydland
Melkersen
Brynjulf Melve
Anne Marie Midtbø
Inger Helen Midtgård
Jostein Molde
Leif Bjørn Monsen
Mari Mørken
Olav K. Mørken
Lillian Morvik
Jostein Mykletun
Einar Myster
Nils Mæhle
Eldbjørg Møllerup
Johannes A. Måge
Bjørg Odlaug Måge
Marit Nedreli
Svein Nesbø
Gunnvor Ness
Arne Olav Nilsen
Øyvind Nitter
Øyvind Per Norang
Egil Nysæter
Jorunn Odland
Susann Ohnstad
Odd Jørjan Oldervik
Agnar Omvik
Åse Opheim
Anfinn Otterå
Kjell Paulsen
Johnny Ottar Pedersen
Inga Rasdal
Jan Reidar Rasmussen
Ariild Reigstad
Astrid Oddbjørg Reigstad
Berit Reinsaas
Borgny Reisaeter
Kjetil Revheim
Lars Riise
Sverre Audun Rikstad
Odd Stuve Rommetveit
Magnhild Rørtveit
Håkon Sagen
Marit Sakstad
Lars K. Sanden
Solbjørg Åmdal Sandvik
Heidi Seifaldet
Torbjørn Seim
Ingebjørg Sekse
Lars Sekse
Mons Ole Dyvik Sellevold
Bjørne Skarestad
Olav Johannes Skeie
Gunvald Skeiseid
Gunnar Skirbekk
Ingunn Skjelvan
Arne Skjerven
Øyunn Skjerven
Bjørne Skjold
Harald Skorpen
Kaare Skala
Astrid Skár
Hermund Slaattelid
Erling Småland
Harry Solberg
Asbjørn Solberg
Turid Solberg
Halldis Spilde
Arjen L H Stolk
Gerhard Inge Storebø
Nelly Storebø
Sverre Storøy
Rolf Sigmund Sunde
Thea Sunde
Målfrid Sundvor
Åshild Sveinsjerd
Anna Sydnes
Lars Børge Sæberg
Ingebjørg Dønhaug Sæbø
Anne Sæland
Leif Helge Særesten
Rolf Sæterdal
Rolf Søderstrøm

Synnøve Sørvik
Arne Søyland
Johannes Teigland
Johan Torekoven
Kjell Torp
Torgeir Torvik
Siv Trædal
Harry Tunestveit
Odd Tøndel
Tora Tønder
Bjørg Tøsdal
Oddbjørg Ulveseth
Roald Underdal
Terje Gerhard Valen
Brit Valland
Unni Urdal Vedå
Randi Vengen
Jarle Vestrheim
Guri Vesaa
Trond Vikane
Inger B. Vikoren
Jarle Kåre Vindenes
Egil Vaage
Agnes Råket Vågslid
Jon Ystanes
Paula Ingelin Hermichen
Øen
Liv Astrid Økland
Nils Ivar Østerbø
Magnus Malvin Ådnanes

KARMSUND MÅLLAG

Steinar Aalvik
Torunn Alnes
Magne Apeland
Reidun Dyrseth
Anne-Ma Eidhammer
Lars Eikehaugen
Siri Eikemo
Dorthea Sofie Erøy
Norleif Fjeldheim
Trygve Handeland
Olav Torfinn Jondahl
Svend Kjetland
Solveig Lunde
Signe Lønning
Marit Løvvig
Lars Mo
Jorid Myrset
Agnar Ståle Naustdal
Ragnhild Underaug Ness
Torleiv Nilsen
Lars Gunnar Oma
Harald Orvedal
Berit Sandve
Trygve Sandvik
Knut Selsaas
Njål Steinsland
Ernst Arne Sælevik
Bjørg Astrid Sævereid
Lars Sævereide
Maria Thorsen
Marie Tjelmeland

NORDLAND MÅLLAG

Kåre Belsheim
Jan Hana
Christine Meisterlin
Ståle Paulsen
Arne Harald Tøsse

NORDMØRE MÅLLAG

Aksel Aarflot
Jon Kristian Aune
Ola Braein
Styrkár Brørs
Bernt Idar Bøe
John O. Dønheim
Johannes Finset
Sverre Hatle
Sigrunn Helset
Tora Kjelleberg
Øyvind Lyngås

Oddvar Moen
Tove Mogstad
Sigmund Måseide
Olav Bjørn Nilssen
Finn Gunnar Oldervik
Henry Opland
Elen Maria Todal
Eirik S. Todal
Anna Rendedal Vinsrygg

ROGALAND MÅLLAG

Gunnleiv Aareskjold
Audun Aarflot
Torstein Aartun
Sigmund Andersen
Kristen Bakka
Lars Egil Bakka
Johannes Bakka
Ola Birkeland
Bjarte Birkeland
Geir Sverre Braut
Kirsten Marie Bue
Jan Egil Byberg
Bent Eia
Ellen Einervoll
Ruth Einervoll
Lars Olav Flatland
Mari Fattnes
Åse-Berit Fidjeland
Ingrid Fiskaa
Ove Harald Fossen
Bjarne Fowels
Otto Laurits Fuglestad
Ingrid Gjesdal
Endre Gjil
Sølv Ona Gjul
Rune Gramstad
Sigve Gramstad
Egil Harald Grude
Ranveig Gudmestad
Vigdis Gullberg
Kari Ingfrid Hatteland
Lidvor Hatteland
Marit Hauge
Inge Haugland
Sverre Haver
Erik N. Havrevoll
Johan Sigmunn Hebnes
Astrid Heigre
Rasmus Hidle
Kari Hidle
Liv Hobberstad
Arvid Horpestad
Gunvor Hov
Arna Høyland
Anne Martha Kalhovde
Magnar Kartveit
Jens Kleppa
Magnhild Meltevit Kleppa
Anne Margrethe Kolnes
Tore O. Koppang
Nils Ingvar Korsvoll
Elseber Kronstad
Reidar Kyland
Hallgeir Langeland
Mikkel Lid
Roald Lomeland
Georg Løvbrekke
Hildegunn Nesheim
Knut Norddal
Pernille Nylehn
Ingvar Olimstad
Åshild Osland
Marit Osland
Siri Ramsnes
Svein Ramsnes
Hallgjerd H. Ravnås
Oddbjørn Reime
Torseiv Robberstad
Audun Rosland
Magne A. Roth
Atle Røe
Torhild L. Rørheim
Rolf Salte
Jostein Selvåg
Audun Skjelbreid
Ingeborg N Skjærpe
Målfrid Snørteland
Wenche I. Sola
Tom Soma
Torgeir Spanne
Hans Spilde
Jon Stangeland
Marit Rommetveit
Staveland
Anna C. B. Steen

Audun Steinnes
Gaute Steinnes
Olav O. Sukka
Brit Harstad Sværen
Hogne Sønnesyn
Svein Kåreson Søyland
Liv-Sigrid Taylor
Erling Thu
Oddbjørn Tunheim
Kurt Tunheim
Arnyd Tveit
Aslaug Marie Undheim
Ottar Vandvik
Torbjørn Hinna Vangsnes
Astrid Apalset Vassbø
Audun Vevatne
Reidar Vik
Atle Ingard Vold
Vigdis Ylvisåker
Viggo Østebø

ROMSDAL MÅLLAG

Ingar Aas
Henning Austigard
Dagrun Gjelsvik Austigard
Asbjørn Baldersheim
Harald Baldersheim
Åse Berit Dispen Brøste
Oddny Eikebø
John Ekroll
Per Bjørn Ellingseter
Kåre Magne Holsbøvåg
Harald Krøvel
Arnhold Digernes Krøvel
Tor Kvadsheim
Einar M Langset
Arne Lerum
Martinus Løvik
Jofrid Alvhild Moen
Karen Os
Oddbjørn Pedersen
Per Arne Skomsø
Britt Elise Skram
Jakob Stavik
Oddmund Svarteberg
Ingar Sveen
Knut Sæbø
Kathrin Villa
Kåre Vold
Øystein Øye
Roald Øygard

SOGN OG FJORDANE MÅLLAG

Magne Peder Svein Aardal
Lise Aasen
Georg Arnestad
Olaug Marie Bjelde
Ole Georg Blikås
Jan Erik Bolstad
Olaug Brekke
Gyda Bøtun
Nils Distad
Trygge Dyrvik
Solgunn Eikevik
Marit Rørvik Eldegard
Kjell Erik Eldegard
Eldbjørg Stegane Engebø
Dag-Erik Eriksmoen
Kjellrun Hamnes Espé
Johannes Flaten
Sverre N. Folkestad
Jan Martin Frislid
Siri Bente Fuhr
Ottar Færøyvik
Asbjørn Geithus
Arne Gjeraker
Dagfrid Grepstad
Olav Grov
Jon Gåsemyr
Margit Hovland Hamre
Oddstein Haugen
Stig Bjarte Heggheim
Helga Hjetland
Marianne Hoff
Ragnar Hove
Liv Husabø
Nils Husabø
Martha Systad Iden
Anna Skadal Jonstad
Ingunn Kandal
Lars Kjøde
Viviann Kjøpstad
Ola Kjørstad
Ragnhild-Lise Furnes
Korsvoll

Aage Kvendseth
Hildegunn Kvistad
Liv Janne Kvåle
Bjarne Kaarstad
Øystein Lavik
Jan-Rolv Loftesnes
Rune Lotsberg
Sigrunn Lundestad
Håkon Lundestad
Jan Helge Løvik
Terje Erik Moe
Knut Moen
Ragnhild Skogen Molde
Randi Bjørg Myklebust
Knut Ole Myren
Oddvar Natvik
Olav Nedrebø
Julie Kristine Ness
Astrid Marie Nistad
Odd Njøs
Kolbjørn Nord
Bjarte Nordeide
Brynhild Kåra Lund Notøy
Stein Bugge Naess
Per Scott Olsen
Jon Ramstad
Oddbjørn Ramstad
Henning Leiv Rivedal
Bergljot Konglevoll
Rysjedal
Bjørn Rørtveit
Margot Sande
Laila Hov Sandnes
Marta Kari Schwalann
Anders Skarestad
Einar Skeie
Knut Atle Skjær
Jenny Ødven Snildal
Synneva Kolle Solheim
Kirsti Solheim Stegane
Irene Stokker
Geir Liavåg Strand
Magn Jarl Stubhaug
Sigrid Svarfetoss
Gunnhild Systad
Harald Systad
Jorunn Systad
Ingrid Søyland
Oddvar Tryti
Ragnhild Tveit
Solrun Ulland
Marit Breidt Velle
John Elling Vereide
Jens Vestreheim
Gudrun Vigdal
Lars Øyvind Vikesland
Øystein Vikesland
Ingebjørg Voll
Oddhild A. Voll
Kåre Øvregard
Vidar Åm

SUNNMØRE MÅLLAG

Ottar Aashamar
Egil Bele
Oddfrid Nora Bell
Knut Berg
Ingunn Bergem
Berit Bjørlo
Ingvil Bortne
Otto Johan Botnen
Hilde Brænne
Ole Arild Bø
Kari Elisabet Løvoll
Dalhus
Siv Dimmen
Steinar Dimmen
Norunn Margrethe
Dimmen
May Kristin Ekremseter
Knut Falk
Aud Farstad
Jostein Fet
Andre Gjerde
Gunn Berit Gjerde
Tore Gjære
Kyrre Grimstad
Jarl Inge Haram
Kåre Hasund
Svanhild Vestre Hauge
Reidun Heimen Heltne
Jorunn H. Henriksen
Astri Hunnes
Ingrid Runde Huus
Ottar Kaldhol
Jakob O. Kjersem

TROMS OG FINNMARK MÅLLAG

Terje Kjøde
Johannes Klungsøy
Jostein Korsnes
Stein Olav Kvalø
Einar Landmark
Rune Einarsson Løndal
Arnfinn Mork
Roger Nedreklep
Dorthe Mari Nordahl
Lars Omenås
Bjørnar Osnes
John Osnes
Britt Oterholm
Vidar Parr
Lillian Ramnefjell
Oddbjørg Remøy
Anne Inger Rendal
Solveig Eldrid Risbakk
Torleiv Rogne
Gunder Runde
Olga Støylen Runde
Magnar Rønstad
Lena Landsverk Sande
Mariann Schjeide
Else Synnøve Skarbø
Gunnveig Marie Sollid
Skilbri
Jarle Solheim
Endre Standal
Jan Ove Stene
Ingrun Sørås
Per Svein Tandstad
Asgeir Tandstad
Geir Steinar Tandstad
Einar Orten Trovåg
Asbjørn Tryggestad
Rolv Ukkelberg
Randi Flem Ulvestad
Jorun Våge Vestnes
Åse Irene Vestre
Eldrid Vik
Steinung Walseth
Knut Ytterdal
Øyvind Østvik
Kjell Arne Årseth

VEST-AGDER MÅLLAG

Eldrid Arne
Anne-Berit Erfjord
Aslak T. Fjermeland
Grete Forgard
Randi Lohndal Frestad
Vigleik Fristad
Bernt Gautestad
Astrid Marie Gavlen
Ole Steffen Gusdal
Thorbjørn Gysland
Anne Tone Hageland
Berit Fiskaa Haugjord
Magne Heie
Knut Homme
Elisabeth Haaland
Olav Torgny Hårtveit
Gudrun Haugen Håvorsen
Oddvar Jakobsen
Alf Georg Kjetså
John Lauvdal
Solveig Stallemo Lima
Målfrid Lindeland
Gudlaug Nedrelid
Terje Næss
Nils Salvigsen
Bjørg Helene Slapgard
Asbjørn Stallemo
Odd Inge Uleberg
Aslaug Verdal
Bjørg Vestreheim
Gunnar Vollen
Ivar Åmlid

TRØNDERLAGET

Svein Aarnes
Reidar Almås
Egil Ingvar Aune
Eli Aune
Håvard Avelsgaard
Kjell Bardal
Ivar Berg
Arne Bjørdalsbakke
Arvid Bjørgum
Oddrun Bjørgum
Mathias Bruheim
Olaug Denstadli
Knut Fagerbakke
Tore Fagerhaug
Ola Stugu Fagerhaug
Helge Fiskaa
Kristian Johan Fossheim
Jon Grønlid
Anders Gustad
Sivert Hestveit
Andrea Hjelde
Knut Holmen
Ola Huke
Målfrid Hyrve
Kjell Håve
Sigrid Haavik
Kirsten Inderberg
Inger Sandvik Jarstein
Åke Junge
Anne Leira
Jens Loddgard
Bjørg Lund
Lars Kolbjørn Moa
Håvard Moe
Tore Moen
Hermann Moshagen
Magne Måge
Ingrun Norum
Idar Næss
Solveig Otto
Herman Ranes
Kristian Risan
Narve Rognebakke
Anders Sakrisvoll
Rutt Olden Skauge
Åsmund Snelugl
Svein Solheim
Odd Sigmund Staverløkk
Eirik Størdal
Roald Sund
Arvid Syrstad
Per Johan Sæterbakk
Svein Bertil Sæther
Jan Sørås
Torbjørn Tranmæl
Harald Vik-Mo

ØSTFOLD MÅLLAG

Kjetil Aasen
Tore Antonsen
Asgeir Bjørkedal
Ole Johan Bjørnøy
Eili Herikstad
Arne Kvernhusvik
Per Thorvald Larsen
Roy Arne Olsen
Jan T. Pharo
Einar O. Standal

YRKESMÅLLAG

Kjellfrid Bøthun
Kristian Hagestad
Sissel Hole
Eirik Holten
Kari E Huus
Rønnaug Kattem
Anne Lognvik
Kjell Harald Lunde
Arne Exner Nakling
Borge Otterlei
Frode Ringheim
Haldor Slettøb
Lars Helge Sørheim
Odd Einar Sørås
Harald Thune
Turid J. Thune
Sigrid Tyssen
Åshild Ulstrup
Birger Valen
Olav Vesaas
Vidar Ystad

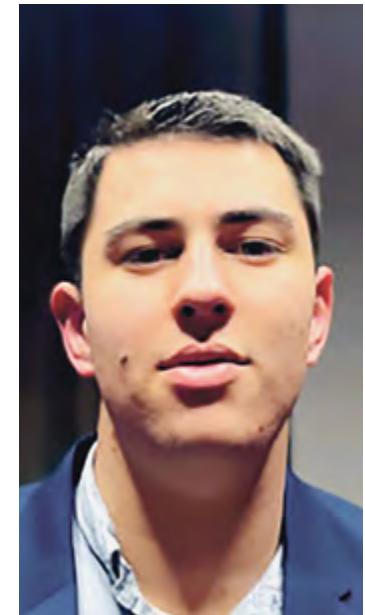
BEINVEGES INNMELDE

Egil Andreas Helstad
Liv Marit Idsø
Herborg Lillebø
Finn Myrvang
Liv-Marit H Reitan
Magni Sandal
Per Smørvik
Gro Einrem Volseth

VALDRES MÅLLAG

Olve Aaberg
Gunnar Belsheim
Bjørg Berge
Olav Gullik Bø
Ola Fosheim
Ove Haugen

- 1 «Utanfor, i Vest, bryt Have paa mot ei sju Miler lang laag Sandstrand.» Kva kjend roman begynner slik?
- 2 Kva år blei Noregs Mållag skipa?
- 3 Kva omtykt nynorskforfattar har nyleg fylt 70 år?
- 4 Kva hette debutromanen hans?
- 5 Når vart den siste store revisjonen av nynorsknormalen gjennomført?
- 6 Kva heiter forfattaren bak suksessane *Tonje Glimmerdal* og *Keeperen og havet*?
- 7 Dei fleste kan plassere Bosporos på eit kart, men kva heiter sundet som bind Marmarahavet til Egearhavet?
- 8 Kor mange medlemmer har Underhuset i Det britiske parlamentet?
- 9 I kva by vart den første 17. mai-markeringa (sannsynlegvis) halden?
- 10 Når feirar danskane «befrielsesdagen»?
- 11 Kva treslag er Osebergskipet bygd av?
- 12 Kva treslag blir også kalla «Nordens mahogni»?
- 13 Når du hører det latinske namnet Tussilago farfara, tenker du på?
- 14 På latin heiter blomsteren Anemone nemorosa. Kva er dei tre vanlegaste norske namna?
- 15 Det er mykje gran i Noreg, men kva treslag er det vanlegaste?
- 16 Språkrådet har vedteke å ta inn eit nytt pronomen i nynorsk (og bokmål) – kva pronomen dreier det seg om?
- 17 Kvar blei den første utgåva av Bygdepride arrangert?
- 18 Når blei Magnus Carlsen første gong verdsmeister i sjakk?
- 19 Kva heiter romteleskopet som nyleg falda ut spegelen og begynte å sende bilet tilbake til jorda?
- 20 Kor gammal er pukkellaksen når fisken gyter og dør?

Øvst frå venstre: Ingrid Nedrebø, Berit Helle Jonsbråten, Sander Eide Aase
Nedst frå venstre: Solveig Oddvarsdotter Myren og Sunniva Skurtveit.

Kull 37 er klart til hausten

Fem nye praktikantar er klare til å ta fatt på seks månadar med intensiv journalistopplæring ved **Nynorsk mediesenter** frå august.

FIRE JENTER OG ein gut kom gjennom nålaugen denne gongen: Ingrid Nedrebø, Berit Helle Jonsbråten, Sander Eide Aase, Solveig Oddvarsdotter Myren og Sunniva Skurtveit.

– Det var mange gode kandidatar, og vi er trygge på at desse fem er motiverte og har engasjementet som må til for å gjøre karriere som nynorskbrukande journalistar, seier leiar for NRK Nynorsk

mediesenter, Rune Fossum Lillevangstu.

To frå Sunnfjord

Ingrid Nedrebø kjem frå Fjaler i Sunnfjord. Ho har ein bachelor i musikkvitenskap, og har engasjert seg i studentradio og -avis. Ho er tidlegare styremedlem i Norsk Målungdom.

Det same gjeld Solveig Oddvarsdotter Myren, som kjem frå Haukeland i Sunnfjord. Ho skildrar seg som «ein forsvarar av nynorsken», og ynskjer å fremje det nynorske skriftspråket og dei norske dialektane.

Held på dialekten

Berit Helle Jonsbråten, frå Bryne, er nyleg ferdig med masterutdanning i nordisk språk og litteratur ved Universitetet i Bergen. Ho har eit sterkt engasjement for å få fram dei viktige lokale og mindre historiene, som ikkje alltid får mest plass i media.

Sunniva Skurtveit, frå Os i Hordaland, held på å avslutte lektorutdanninga ved NTNU. Ho har brukt nynorsk gjennom heile studieløpet. Ho er fødd i Jondal, og held framleis på dialekten.

Einaste guten

Sander Eide Aase, frå Tørvikbygd i Hardanger, er den einaste guten i årets kull. Han har vore tilkallingsvikar i Hordaland Folkeblad sidan han var 15 år. Han har hatt verv innan politikken, ungdomsråd og målungdomen. 19-åringen brenn for å bli journalist for å kunne fortelje folk kva som skjer, på ein måte som gjer at alle forstår det. Han har venta på første sjanse til å søkje som nynorskpraktikant, og no ser han fram til å starte opp.

Kull 37 startar med opplæringa i Førde 22. august 2022.

ORD-TAK	OPP-DATERT	GRUNN-STOFF BYGN.	TIL-SETJE BØEN	TIPPAR NAB.	RA-STOFFET VERKTY	FAG-FOLK PRON.	ORKE 2/3 POL. PARTI	DRAMA SVENSK TAL	ARVING PÅ-STAND
TIL-SKOTA PERIODE					VARG VEUM-GATE AF. BY				
TIDS-MÄLAR						LIKE MARK-ERING		FOR-MIDLAR PLAN	
SIDE RETTE-SNOR		IN-SEKTET GLOSA				DYKTIG FØRE ROMMA			SELEN BOKSEN
KALKU-LERT SKIKK			VARP	GRANNE PREP.	SKRALLE NORSK FILM		ANKER LIKE	HELL FOR-BODET	
NO. FORF.+ PREP.			TAL					FREDS-PRIS-VINNAR	
			HEVDA MANN	BØYER FLOGET			ARB.-PLASS MAT		SAME-LEIS
BIL-DELEN	HALV-ØY		OGSÅ KALLA PLAGG	LOGE MANN		REDU-SERT VERKTY	SELSK.-FORM UTGANG SMISKE		
"ADVO-KAT-MAT"							DRIKKE AKTOR	BLOKK SYRE	
ERBIUM BROTS-VERK		LEFSE SLED-ANE			BUNT KOMM.		KOMM. SLLETTE		
FUGLEN HEST-E-KRAFT			PASSE-LEG	TIDL-NM-LEIAR	VÄPEN MÖTE			PRON.	NAB. FESTE
IRRITERE									ORGAN
				INDIUM	I TIDL. BUSKE-RUD				
			DYR OMRÄDE I SVEITS				FRI EUR. ØY	URO FARE	
SKAMM-EL UTSET	BYE	BIB. BY 1. PERS.		DYR RUBIDIUM				FISK	PARTI
				TIDS-ROM			FUGL		
KLAGE-SONG								RE-KLAME	

NT LØYSJING • Nr. 2 – 2022

Vinnarar av kryssord nr. 2, 2022:

Send løvsinga til:

Noregs Mållag

Norges Mat
Lilletorget 1

0184 Oslo

eller e-post

etter e-post:
norsk.tidend@nm.no

Heile kryss

Helle Krysse

Frist: 5. september

Merk sendinga «Kryssord».
Bett lyxning kiem i neste utgåve.

Rett løysing kjem i neste utgave.
Tre vinnarar vert trekte ut og får

Hje vinnarar vert trekt ut og fai ein fin premie.

Adresse:

Postnummer/-stad:

Tenk om heile verda
fekk straumen sin
frå Wattn

Skann for å laste
ned appen vår.

Eit litt annleis straumselskap frå TAFJORD, SFE, Tussa og Sognekraft. På lag med kvarandre, med deg, med ny teknologi og med jorda. **Positivt lada. Alltid.**

TOBIAS CHRISTENSEN
EIKELAND
Leiar i Norsk Målungdom

STO BAK: Det var Katten målungdom som arrangerte demonstrasjonen på Torgallmenningen i vår.

Foto: Olav Wixøe Svela

«Slå eit slag for nynorsken!»

Den 22. april i år skipa Katten Målungdom til demonstrasjon på Tårnpllassen i Bergen.

UNDER PAROLANE «SLÅ eit slag for nynorsken!» og «Kattane gjer opprør!» gjorde dei nettopp det – biletleg som bokstaveleg.

Appellantar frå Katten Målungdom, Norsk Målungdom og Bergen Senterungdom tala først om kor viktig det er å trygge at elevar får tilgang på gode lærermiddel på eige språk. Dette er som kjent ingen ny kamp, og bodskapen er, diverre, framleis den same som under elevstreikane me mintest i haust. Det som derimot har endra seg sidan 1971, er at striden om lærermiddel no også står på den digitale fronten. Nettsider og andre digitale ressurser spreier stadig om seg og festar

grepet i skulen, og utfordringane med å få lærermiddel på nynorsk til same tid og same pris stikk like djupt, om ikkje endå djupare, i den digitaliserte skulen.

Etter appellane var det omsider duka for den no nesten tradisjonsrike dataknusinga. Gamle og øydelagde datamaskinar, skjermar og tastatur fekk unngjelde då målungdomar fann fram sleggia. Demonstrasjonen vekte åtaum og utanfor dei inste krinsane, og nokre titals forbipasserande stogga, høyrd på og tok endåt i eit tak for nynorsken. Katten Målungdom hadde endåt laga eigne t-skjorter som takk for innsatsen.

For dei som har følgt Norsk Målungdom i nokre år, er det gjerne noko kjent ved denne demonstrasjonen. Det er ikkje så underleg, for det er nemleg andre gongen målungdomar i Bergen slår eit slag for nynorske digitale lærermiddel.

I mai 2000 gjennomførte Bergen Målungdom og Norsk Målungdom ein aksjon med same namn på Torgallmenningen. Også då demonstrerte målungdomar for nynorsk programvare, også då med hardtlåande argument og sleggjer i møte med slapp lærermiddelpolitikk.

Det er 22 år sidan sist gong målungdomar i Bergen slo eit slag for nynorske digitale lærermiddel. Kanskje er det mogleg å håpe på at historia for ein gongs skul ikkje gjentek seg sjølv om 22 nye år. Inntil den tid må målungdomen og mährorsla halde fram den gode kampen for retten til å lese og bruke eige språk, og handhevinga av denne i praksis. Og om ikkje gjennomslag følgde med ein gong, kunne demonstrantane til høyrarane, store som små, i det minste oppleve ein viss luddittisk katarsis på Tårnpllassen i Bergen ein solskinsdag i april.

OLAV WIXØE SVELA

SLO LAUS: Johann Dahmen Tveranger slo eit slag for målsaka under demonstrasjonen i Bergen.

Foto: Olav Wixøe Svela

MAI 2000: Bergen Målungdom og Norsk Målungdom demonstrerte for nynorsk programvare for 22 år sidan.

Foto: Nynorsk kultursentrums

Ei ordbok for fortida, notida og framtida

PÅ GRUNNLOVSDAGEN SKIPA Studentmålalaget i Oslo tradisjonen tru til kransenedlegging ved Ivar Aasen-bautaen på Vår Frelsars gravlund i Oslo. Det var mange som møtte opp, og eg fekk æra av å tala og leggje ned kranse. Der tala eg om han Ivar, om livet hans på reis og i Oslo, om språkarbeidet hans, og om norskdomen og det språklege demokratiet. Men eg kasta også ljós over at det denne 17. mai-veka skulle vise seg at det ikkje berre var 17. mai som var ein dag for feiring.

IVAR AASEN TYKTEST i dei yngre dagane sine at det var merkeleg at me endeleg hadde fått landet vårt attende, men framleis ikkje vårt eige språk. Denne kjensla, og ei stor interesse for språk, førte til eit einmanns forskingsprosjekt som enda opp i landsmålet. Som ein del av dette prosjektet gav han i 1873 ut *Norsk Ordbog*. Dette var ei ordbok over det norske folkespråket, med om lag 40 000 oppslagsord. Det er ikkje mange ordbøker som kan tolka å bli jamført med *Norsk Ordbog*.

I 1930 SETTE Samlaget i gang eit prosjekt med eit liknande namn, *Norsk Ordbok*. Det stod i brukarretteliinga til *Norsk Ordbok* at det ikkje lenge etter Aasen-ordboka kom ut, vart «tronig til ei ny og større vitskapleg ordbok, som kunne dekkja både det moderne ordtilfanget i nynorsk og det tradisjonelle i målføra». I 2016 kom det siste av tolv band av *Norsk Ordbok* ut, og verket var komplett. Eller, kanskje ikkje heilt enno. For språket endrar seg. Språkbrukarane har nye stader å få informasjon om språket sitt frå. Ordboka har kanskje ikkje vore så tilgjengeleg som ein skulle ha ønskt, så viktig som ho er. Dei fleste forventar enkel og digital tilgang til ordbøkene, med umiddelbart svar på söka sine.

TIDLEGARE HAR DELAR av *Norsk Ordbok* vore tilgjengeleg digitalt, og søkbar frå bokstaven «a» i band 5 og ut, altså frå då redaksjonen gjekk frå å redigere på papir til å redigere rett i ein database. Mange har hatt stor glede av dette, men det har vore eit sakn for mange at den digitale versjonen mangla orda i strekket a–h. Og som ei ufullstendig digital ordbok har ho diverre ikkje vore brukande nok til føremålet sitt. Det er difor gledeleg at Universitetet i Bergen har gjort arbeidet slik at *Norsk Ordbok*, med meir enn 330 000 oppslagsord, no i 2022 endeleg er på plass som fullgod nettordbok!

DÅ EG LAS nyhenda om dette, hoppa språknerden i meg av glede. Men dette er ikkje berre ei ordbok for oss nerdar. Det er ei ordbok for alle. Språk er ein viktig del av oss, og for at alle kan ta del i samfunnet og demokratiet. Det er noko av det me i Norsk Målungdom kjempar aller hardast for. Dialektene og nynorsken, og retten til å uttala seg på og ta vare på språket sitt. Og eg stolt over at me er mange som deler den kampen. Og med heile *Norsk Ordbok* tilgjengeleg digitalt, for alle språkbrukarar, lever språk- og demokratiprosjektet til Ivar Aasen vidare inn i framtida.

KRAMBUA

Paraply. Samanleggbar liten paraply med oransje logo. **Kr 390,-**

Cirkle K-krus inkludert kaffiavtale. Termokrus som gjev deg gratis kaffi på alle Cirkle K-stasjonar ut 2022. **Kr 349,-**

Berenett. I bomull. Bli synleg i trafikken! **Kr 45,-**

Fat. Stilsikker logo på stilsikkert fat frå Verde-serien til Figgjo. Høveleg til både grill- og jolemat. Diameter 20 cm. **Kr 200,-**

Notatbok. «Gjennom ord blir verda stor». **Kr 180,-**

Pennal. Med teksten: «Skriv nynorsk». **Kr 75,-**

Krus. «Nynorsk til meg, takk!» på Verde-koppen frå Figgjo og formgjevar Johan Verde. Ein klassikar med klassisk slagord! **Kr 200,-**

TILBOD! Fat + krus. **Kr 330,-**

Krus med trykket: *Det går mangt eit menneske og ser seg fritt ikking for Ivar Aasens skuld.* Tarjei Vesaas, 1950. **Kr 180,-**

Krus med trykket: *Skogen stend, men han skifter sine tre.* Olav H. Hauge, 1965. **Kr 180,-**

Bagasjelapp med logo og fotografi. **Kr 60,-**

Ostehøvel i stål, oransje, frå Bjørklund. **Kr 200,-**

Ostehøvel i stål, matt svart, frå Bjørklund. **Kr 200,-**

Jakkemerke
«NyNorsk»
«Slepp nynorsken til»
«Gjennom ord blir verda stor»
«Takk, Ivar Aasen!»
Kr 10,- per stk., kr 50,- for 20 stk.

Aasen-panneband i ull. **Kr 200,-**

Send e-post med tinging til **krambunga@nm.no**, ring til **23 00 29 30**, eller gå inn på **www.nm.no**. Sjå innom heimesida for andre tilbod.

Hugs at vi kan gå tom for somme artiklar. Det er såleis ikkje sikkert at du får alt du tingar.

Porto kjem i tillegg til prisane vi har gjeve opp her.

MÅLLAGET INFORMERER

Endeleg kan vi samlast til seminar igjen. Til hausten inviterer styret til tre seminar med litt ulike målgrupper. Sjekk ut om dette kan vere noko for deg. Vi sender ut meir informasjon når det er klart.

MOTIVASJONSSEMINAR FOR (NYE) LOKALLAGSLEIARAR

Dette er eit seminar som rettar seg inn mot nye lokallagsleiarar (i alle aldrar). Det er også aktuelt for nye styremedlemer frå lokallaga. Det er både politiske og organisatoriske innleiingar. Nokre av deltakarane her kan bli med vidare inn i samlinga for unge vaksne, medan andre reiser heim att. Seminaret vert på skrivarstova i Oslo fredag 9. september og laurdag 10. september 2022. Deltakaravgift: 500 kroner (Noregs Mållag dekkjer reise og mat).

MOTIVASJONSSAMLING FOR UNGE VAKSNE

Desse samlingane har blitt veldig populære. Dei som er inviterte, er medlemer frå 25 år til 40 år, i tillegg til sentralstyret i Norsk Målungdom. Dette er ei samling med både faglege innleiingar og sosialt opplegg, og siktemålet er å få unge vaksne tillitsvalde til å møtast, og gjerne også unge vaksne vi ynskjer skal bli tillitsvalde. Seminaret blir på skrivarstova i Oslo laurdag 10. september og sundag 11. september. Deltakaravgift: 500 kroner (Noregs Mållag dekkjer reise og mat).

HAUSTSEMINAR OG LANDSRÅDSMØTE I OSLO

Frå fredag 22. oktober til sundag 24. oktober blir det haustseminar og landsrådsmøte. Haustseminaret er ope for alle, medan landsrådet er samling av styret, Norsk Målungdom og fylkesmållaga. Emne for haustseminaret vert korleis påverke lokalvalkampen i 2023 – utfordringar, valprogram og liste-stilling. Me sender ut program når dette er klart.

VINTERSEMINAR I ÅLESUND

Styret planlegg vinterseminar i Ålesund laurdag 28. og sundag 29. januar 2023. Emne for vinterseminaret vert nynorsk i Ålesund, lokalvalkamp og ny opplæringslov.

NYNORSK NÆRINGSLIVSPRIS

Styret i Noregs Mållag deler ut Nynorsk næringslivspris. Prisen går til private næringslivsaktørar som brukar nynorsk. Det kan vere små eller store verksemder, og styret ynskjer innspel på kandidatar frå heile landet. Send gjerne framlegg til kandidatar til Nynorsk næringslivspris innan 19. september 2022. Send grunngjevne framlegg til gro.morken@nm.no

DEN STORE VERVEDAGEN

Laurdag 1. oktober er DEN STORE VERVEDAGEN i Noregs Mållag. Frå då vert ein medlem resten av 2022 og heile 2023 for 200 kroner. Tradisjonelt er dette den beste tida å verve nye medlemer på. Planlegg gjerne dagen på neste styremøte. I år planlegg vi vervetevling mellom lokallaga att.

SØK OM ORGANISASJONSMIDLAR!

Landsmøtet har sett av 300 000 kroner i organisasjonsmidlar, som lokal- og fylkeslaga kan søkje om å få bruke i sitt lokale målarbeid. Det er styret som handsamar søkerne, og laga kan søkje gjennom heile året. På nettsidene finn de meir informasjon.

Prent: Amedia Trykk
Opplag: 14 600
Abonnement: kr. 250,- per år

Annonesar:
Annonseprisar: kr 9,00,-/mm
Tillegg for tekstsida: kr 0,50,-/mm
Spaltebreidd: 45 mm
Kvartsida: kr 3 000,-
Halvsida: kr 5 000,-
Heilside: kr 9 000,-
Ilegg til avisat: kr 1,00 pr. stk.

Alle prisar er eks. mva. Ved lysing i fleire nummer kan vi diskutere særskilde avtalar.

Stoffrist nr. 4:
5. september

NOREGS MÅLLAG

nm.no

Tilskrift:

Lilletorget 1,
0184 OSLO

Telefon:

23 00 29 30

E-post:

nm@nm.no

Kontoradresse:

Lilletorget 1, 0184 OSLO

Kontonr.:

3450.19.80058

Leiar:

Peder Lofnes Hauge

95 12 26 89 / peder.hauge@nm.no

Nestleiar:

Synnøve Marie Sætre

92 69 53 30 / synnove.setre@nm.no

Tilsette:

Gro Morken Endresen,
dagleg leiar,
tlf. 23 00 29 37 • 95 78 55 60,
gro.morken@nm.no

Erik Grov, organisasjonskonsulent,
tlf. 23 00 29 30, erik.grov@nm.no

Per Henning Arntsen, økonomikonsulent,
tlf. 23 00 29 35, per.arntsen@nm.no

Ingar Arnøy, skulemålsskrivar,
tlf. 23 00 29 36 • 97 52 97 00,
ingar.arnoy@nm.no

Hege Lothe, informasjons-
og organisasjonskonsulent,
tlf. 92 64 83 48, hege.lothe@nm.no

Anita Grønningæter Digernes,
kommunikasjonsrådgjevar,
tlf. 23 00 29 32 • 46 61 41 38
anita.digernes@nm.no

NORSK MÅLUNGDOM

malungdom.no

Tilskrift:

Lilletorget 1,
0184 Oslo
Telefon: 97 34 28 64
E-post: norsk@malungdom.no

Kontonr.:

3450.65.48707

Leiar: Tobias Christensen Eikelund,
Telefon: 94 89 49 69,
E-post: tobias@malungdom.no

Returadresse:
Noregs Mållag
Lilletorget 1
0184 Oslo

Nr. 3 • juli 2022

Norsk Tidend

Framhald av **Fedraheimen** og **Den 17de Mai**

FØR HUNDRE ÅR SPÅ

Bull Brodkorb held no foredrag i på nynorsk

Den kjende afrikajægeren Bull Brodkorb er no paa fyrdragsferd i Telefylket. Han hev teke til aa halda foredrag i på nynorsk og han hev også skrive brev til bladi paa nynorsk. Han hev fullt hus paa heile ferdi og telemarkingane er byrge fordi dei hev fenge han over paa den rette sida.

Frå Agder Tidend, 1. juli 1922

Mens vi her tillands var optatt av en estetiserende europeisme, som også skulde gaa og gjelde for politikk, gjorde nordmenn et politisk arbeid i nasjonal folkereisning. (...)

I en aandsfattig og trang tid for norden blev den norske maalsak den nasjonale reisning. Den kunde ikke undværes. Ingen vet ennå, hvor meget vi er den skyldig. Tenk, om europeismen hadde vunnet alt Norge og brent sitt «intellektuelle» folkeøde ut over Skandinavien.

Frå ein tekst av den danske forfattaren Thorkild Gravlund, i Folketanken (Risør), 19. juni 1922

Dei nynorske gymnasa som er, kan ikkje på langt nær ta imot alle dei som melder seg, og ein større del av den ungdomen som ynskjer ei nynorsk gymnasupplæring kan då ikkje få dette, medan det ikkje vantar høve til norsk-dansk upplæring. For den frilynde ungdomen i Trøndelag vil ei avgjerd um norsk-dansk som hovudmål på Eidsvollgymnaset difor kjennast urettvis og verta eit stort ombrot. Vi vil difor so sterkt vi kann stø kravet um at nynorsk må bli hovudmål ved landsgymnaset på Eidsvoll.

Frå Nasjonalbladet, 1. juni 1922

Livku.

Ei jonsok-bære tilslas straks. Kjøparen kan faa velje mellom two kyr. Den eine er premiku.
Lars Ein. Fjørtoft, adr. Fjørtoft.

Nordmenn er jenter som er glade i jenter, gutter som er glade i gutter, og jenter og gutter som er glade i kvarandre. Nordmenn trur på Gud, Allah, Altet og Ingenting. Og nordmenn skriv både nynorsk og bokmål.

Peder Lofnes Hauge, leiar i Noregs Mållag, i ein kommentar om Slottets sparsame bruk av nynorsk

PÅ TAMPEN

Er det så farleg a'?

SOM REGEL ER det til Halloween og karneval me snakkar om kulturell appropriasjon, som det var eit bær i sesong, men omgrepene handlar om noko langt større enn utkledingskostyme. Dei fleste har hørt uttrykket allereie, men har du heilt grep på det?

NÅR DET KJEM til kulturell appropriasjon, er det mange som tenker «Er det så farleg då? Folk må slutta å hissa seg opp så lett.» Det er eit privilegium å ha høve til å tenka det. Kor mange av dei du kjenner kler seg ut i bunad til Halloween? «La dei eta kake», sa Marie Antoinette som kjent feilskjert. Poenget er at når ein er privilegert, ser ein nødvendigvis ikkje korleis mindre privilegerte har det, eller kva ein sjølv tek frå mindre privilegerte. For å forstå dette med kulturell appropriasjon og kva som er gale med å driva med det når ein har det som blir kalla gode intensjonar (eg tviler på at dei fleste som kulturelt approprierer gjer det bevisst for å trakka på andre kulturar), må me til rota av dei store utfordringane i verda i dag, som for eksempel strukturell rasisme og klimakrise, nemleg kolonialisme.

ME MÅ LANGT tilbake i tid, sia det var då dei systematiske strukturane for rasisme blei laga. No skriv eg dette sleivete, men kolonialismen var i botn god gamaldags røving. Han var økonomisk motivert, og kolonistane nyttar mange metodar for å legitimera røvinga. Som det konstruerte narrativet om den opplyste europear som skulle redde dei stakkars barbarane i bushen og jungelen, trass i at dei møtte folk med tusenår lange litterære og filosofiske tradisjonar, ikkje minst langt betre hygiene. Ein annan metode var å stadfesta det europeiske som idealet og difor meir verdt enn det ikkje-europeiske. Eit hierarki av etnisitet og kultur med andre ord. Dei nyttar vald for å gjennomføra dette. Og hugs, ikkje alle kulturar er aggressive av natur, somme forsvarar seg, men vil ikkje gå til angrep først. Europeisk ekspansjonshistorie vitnar om ein kultur som

lett tyr til vald og utbytter menneske på det grovaste. Den dag i dag jobbar folk i ikkje-vestlege land i usle kår til ussel løn for vestlege fabrikkar, produserer ting me uansett kastar og som blir til soppelfjell i Chile.

UNDER KOLONISERINGA VAR ikkje-europearar mindre verdt og ein opplevde diskriminering om ein ikkje var det, dei same strukturane ser me i dag. I fleire område prøvde ein å utradera andre folks kulturar og språk, slik som med urfolk i Amerika og samar i Noreg, og ein kunne og kan oppleve rasisme om ein uttrykker eins etniske tilhørersle. Difor blir det så paradoksal at dersom ein med europeisk opphav låner eit kulturelt uttrykk frå ein av dei kulturane som blir definert som mindre verdt, vil verda i stor grad lønna denne personen som «kul», «verdsvand», «open», eller f.eks. «spirituell». Til dømes kan ein afroamerikanar i USA oppleva å få melding om at dei ikkje kan ha afrikanske fletter på jobb av di det ikkje er eit profesjonelt uttrykk. Kven har laga reglane for kva som er profesjonelle uttrykk i USA? Det veit du jo. Om nokon med europeisk opphav flettar håret sitt, vil denne personen i større grad bli oppfatta som kul og edgy av sine likemenn.

NETT NO NYTTAR eg eit amerikansk døme, temaet er utrøleg stort og eg kjem til å gå meir inn på dette i framtida med eksempel frå Norden. Så blei au heile kloden kolonialisert, og i ei globalisert verd kan me ikkje ignorera det som skjer i resten av verda. Trass i at den statlege kolonialismen er over, skjer det framleis ei økonomisk og kulturell kolonisering av ikkje-vestlege land. Det er framleis meir pengar som strøymer frå sør til nord enn motsett. Den rasistiske arven etter kolonialismen lever i høgaste grad i dag, au i Noreg. Det er berre å spørja ein same.

THARANIGA RAJAH